

OTDK-dolgozat

2023

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

KÖNYVELNI VAGY KÖNYVELTETNI?
SZÁMVITEL A DIGITALIZÁCIÓ BIRODALMÁBAN

TO BOOK OR BOOK IT?
ACCOUNTING IN THE REALM OF DIGITALIZATION

Horváth Fanni

Konzulens: Dr. Antal Anita PhD

Kézirat lezárásának dátuma: 2022. 11. 13.

Tartalomjegyzék

Táblázat jegyzék.....	
Ábrajegyzék	
Bevezetés.....	1
1. Elméleti alapoás: A számvitel	2
1.1 A számvitel története	3
1.1.1 Az ókor.....	4
1.1.2 A középkor	5
1.1.3 Az itáliai reneszánsz és Luca Paccioli.....	6
1.1.3 Skócia - a modern szakma bölcsője	7
1.1.4 Hivatásos könyvelés a világ minden táján	8
1.1.5 A 20. század és azon túl	8
1.2. A számlázás történetéről röviden	9
1.3. A könyvelés	11
1.5 A könyvelő	14
1.5. Könyvelőprogramok	16
1.5.1. ERP vállalatirányító rendszer	16
1.5.2. RLB 60 program	21
1.5.3. Organ-P rendszer	24
2. Piaci kitekintés a számviteli szolgáltatások területén	30
2.1. Piaci körkép Magyarországon	30
2.2. Nemzetközi kitekintés	33
3. Empirikus kutatás a számviteli szakma jelenének és jövőjének feltárása érdekében	36
3.1. Kutatás módszertana.....	36
3.2. A minta karakterisztikája.....	38
3.2.1. Kitöltők életkora, neme és földrajzi elhelyezkedése.....	38
3.2.2. Kitöltők szakmai végzettségéhez, mindennapi munkájához kapcsolódó alapadatok	
40	
3.2.3. Válaszadó vállalkozásokról szóló adatok	44
3.3. Témaszpecifikus eredmények	49
3.3.1. Könyvelőprogramok és azok funkciói	49
3.3.2. Egységesség	52
3.3.3. Digitalizáció	54
3.4. Összefüggésvizsgálatok.....	60

4. Összegzés, következtetések, javaslatok	65
Irodalomjegyzék.....	71

Táblázat jegyzék

1. táblázat Piacvezető számviteli vállalkozások az EU-ban Források: IBIS WORLD, 2022; PWC, 2022, Deloitte, 2022, EZ, 2022, KPMG, 2022, BDO, 2022	34
2. táblázat: Kutatási kérdések Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	36
3. táblázat Kitöltők eloszlása számviteli végzettség szerint Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	41
4. táblázat Legnépszerűbb programok és azok értékelései a Likert-skála értékei alapján Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	49
5. táblázat Az egyes tevékenységek digitalizációval történő kiválthatóságáról adott Likert-skála alapján adott vélemények eloszlása és megoszlása Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve	55
6. táblázat Korrelációvizsgálatok eredményei Forrás: Empirikus kutatás eredménye.....	61

Ábrajegyzék

1. ábra: A számvitel meghatározása, tartalma Forrás: Sztanó, 2019, 16. oldal alapján szerkesztve	3
2. ábra: A számvitel történelmi fejlődésének főbb szakaszai Forrás: John. R. Alexander, 2002 alapján szerkesztve	4
3. ábra A szakma fejlődéséhez vezető „hozzávalók” Forrás: John R. Alexander, 2002 alapján szerkesztve	4
4. ábra A számlázás történetének mérföldkövei Forrás: Billingo, 2017 alapján szerkesztve	9
5. ábra A számvitel és a könyvvitel kapcsolata Forrás: Kardos et al, 2022 359-360. oldal alapján szerkesztve	11
6. ábra A könyvvitel két alcsoportja Forrás: Dr. Ormos Mihály, 2018.....	12
7. ábra Az egyszerű gazdasági események típusai Forrás: Laáb Ágnes, 2016.	13
8. ábra Az összetett gazdasági események típusai Forrás: Reizingerné et al, 2005, 170. oldal alapján szerkesztve	13
9. ábra Mitől jó a könyvelő? Forrás: Sallai, 2018 alapján szerkesztve	15
10. ábra: A dolgozatban bemutatásra kerülő könyvelésre alkalmas programok Forrás: saját szerkesztés	16

11. ábra: Az SAP S/4HANA Cloud ERP rendszer fő progamegységei Forrás: SAP.com: SAP S/4HAN Cloud ERP	18
12. ábra Az Organ-P rendszer fő menüpontjai Forrás: saját ismeret alapján szerkesztve.....	25
13. ábra Az Organ-P rendszer Pénzügy menüpontja Forrás: saját ismeret alapján szerkesztve	26
14. ábra: Számviteli vállalkozások száma megyénként (2022.10.28) Forrás: Opten adatgyűjtés alapján saját szerkesztés	30
15. ábra Számviteli vállalkozások eloszlása és megoszlása társasági forma szerint (2022.10.28.) Forrás: Opten adatgyűjtés alapján saját szerkesztés	31
16. ábra Számviteli vállalkozások eloszlása az alapítás időpontja szerint Magyarországon (2022.10.28.) Forrás: Opten adatgyűjtés alapján saját szerkesztés	32
17. ábra: A kitöltők száma korcsoportonként Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	39
18. ábra: A minta nemek szerinti megoszlása Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve.....	39
19. ábra Kitöltők eloszlása Magyarország területén (fő) Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	40
20. ábra Kitöltők eloszlása foglalkoztatási forma szerint (fő) Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	42
21. ábra Kitöltők eloszlása korcsoportok szerint Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve .	43
22. ábra Kitöltők munkahelyükön betöltött pozíciójának megoszlása Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	43
23. ábra: A vállalkozásként működők alkalmazottainak száma Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	44
24. ábra Számviteli vállalkozások száma szervezeti típus szerint Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	45
25. ábra Kitöltők száma a munkahelyük társasági formája szerint Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	46
26. ábra Szakemberek által ügyfélként nyilvántartott vállalkozások száma Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve.....	47
27. ábra Kitöltők ügyfeleinek besorolása gazdasági ágazatokba Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	48
28. ábra A 4 legnépszerűbb könyvelőprogramok értékelése Likert-skálán Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	50
29. ábra Könyvelőprogramok egyes funkcióinak értékelése Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	51

30. ábra Kitöltők által adott pontok 7 fokozatú Likert-skálán egy egységes (integrált moduláris) könyvelőprogram létrehozásával és használatával kapcsolatban Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve	53
31. ábra Kitöltők által adott pontok 7 fokozatú Likert-skálán egy egységes (mindenki által használt) könyvelőprogram használatáról Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve.....	53
32. ábra Kitöltők véleménye Likert-skálán az egyes tevékenységek digitalizációval való kiválthatóságáról I. Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve	55
33. ábra Kitöltők véleménye Likert-skála alapján az egyes tevékenységek digitalizációval való kiválthatóságáról II. Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve	55
34. ábra Kitöltők véleménye Likert-skála alapján a könyvelők digitalizáció általi kiválthatóságáról Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve.....	60
35. ábra Kitöltők véleményének korcsoportok szerinti megoszlása az egységes (integrált moduláris) könyvelőprogramról Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve	63
36. ábra Kitöltők véleményének korcsoportok szerinti megoszlása az egységes (mindenki által használt) könyvelőprogramról Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve	64
37. ábra A könyvelő digitalizációval történő teljes kiváltásának megítélése korcsoportok szerinti eloszlásban Forrás: empirikus kutatás alapján.....	64

Bevezetés

Az online platformokon rengeteg cikket lehet olvasni és a szóbeszédben is egyre többször hallani, hogy a könyvelő szakma történelmi mélypontra jutott, illetve, hogy nemsokára a számítógépek teljesen átveszik a szakemberek helyét. Úgy gondolom, nem feltétlenül megalapozottak ezek a híresztelések, ezért objektíven kell megvizsgálni a jelenlegi helyzetet és a jövőbeni kilátásokat. A könyvelőktől egyre többször hallani, hogy az általuk használt programok közel sem felelnek meg az igényeiknek, nem igazodnak a folyamatos gazdasági változásokhoz.

A digitalizáció és a közelmúltban bevezetett KATA-törvény módosítása, a covid-járvány és az energiaválság okozta gazdasági válságok az utóbbi években nagymértékben megváltoztatta számos szakma hétköznapijait. Ez alól nem volt kivétel a számvitel és azon belül a könyvelés sem. Ennek következtében a szakma átalakul, a szakemberek által a mindennapi munka során használt számítógépes programok száma nő, illetve kihatással van az elvégzendő feladatok mennyiségére és milyenségére is ez a jelenség.

Kutatásom célja a számviteli szakma jelenlegi helyzetének és jövőjének feltárása, kimondottan a könyvelők helyzetének elemzése, a digitalizáció térhódításának felmérése, illetve jelenleg a piacon elérhető könyvelő programok által nyújtott szolgáltatások bemutatása, értékelése a szakmában tevékenységet folytató szakemberek objektív véleményére is alapozva.

Az alábbi **kutatási kérdésekre** kívánok választ találni:

1. A számviteli szakemberek munkaköre milyen mértékben alakult át az elmúlt időszakban és melyek a további előrejelzések?
2. Melyek azok a funkciók, amelyek az egyes könyvelő programokban feleslegesek vagy átalakításra szorulnak?
3. A számviteli szakemberek mennyiben támogatják az egységesség megvalósulását a munkájuk során?
4. Az egyes számviteli tevékenységek milyen mértékben válthatók ki digitalizációs megoldásokkal?
5. Milyen összefüggések mutathatók ki a számviteli szakemberek egyes karakterisztikus jellemzői és a digitalizációra vonatkozó igény között?

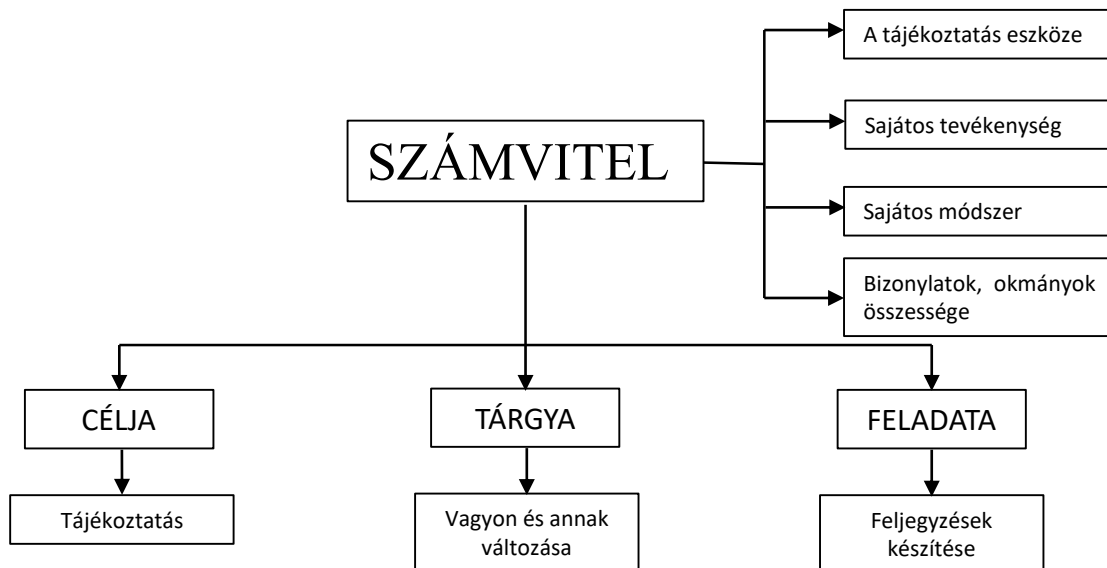
Kutatásom **módszertanilag** egy értékelő és feltáró kutatás, más szempontból kvalitatív kutatás, illetve magában foglal kvantitatív adatelemzést is. A kvantitatív adatok egyaránt szekunder és

primer adatforrásokból származnak. A primer adatgyűjtés során online kérdőív segítségével a számviteli, könyviteli tevékenységet folytató szakemberek véleményére koncentráltam, hiszen ők tudnak objektív képet adni a szakma helyzetéről. A dolgozat szekunder kutatási részében, a szakirodalom feldolgozása során *rendszeres irodalomkutatást* folytattam, kiegészítve online keresésekkel az elméleti háttér részletes, pontos reprezentációjához. A piaci kitekintéshez *adatbázis kutatást* alkalmaztam. Az adathalmazt statisztikai módszerekkel elemeztem.

Jelen kutatásom **eredménye** a jelenlegi könyvelő és kiegészítő programok értékelése, a digitalizáció térhódítási potenciáljának felmérése, a könyvelő szakma potenciális jövőjének felvázolása. Kutatásommal gazdagítani kívánom a témában fellelhető empirikus kutatások körét, illetve későbbi hasznosítása lehetséges különböző a számviteli- és könyvelő szakmával, könyvelőprogramokkal kapcsolatos további publikációk, felmérések során.

1. Elméleti alapozás: A számvitel

Dolgozatom elején, mindennemű elemzés, kutatás és történeti ismertetés előtt fontosnak tartom tisztázni, mi is a számvitel maga. Több értelmezése is ismert, azonban vissza-visszatérő vitatéma, hogy a számvitel mennyire tekinthető gyakorlati tudománynak, mennyire számít tudományos rendszernek, vagy csak egy tevékenység. Sztanó Imre (2019) értelmezése a számviteli törvény (2000. évi C tv.) megfogalmazásából indul ki: *"A piacgazdaság működéséhez nélkülözhetetlen, hogy a piac szereplői számára hozzáférhetően, döntéseik megalapozása érdekében mind a vállalkozók, mind a nem nyereségorientált szervezetek, valamint az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi, és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információk álljanak rendelkezésre."* Ezeket az információkat szolgáltatja a számvitel. Ebből következik, hogy a számvitel a tájékoztatás eszköze (1. ábra). Emellett egyfajta gyakorlati tevékenységként is definiálható, hiszen információkat állít elő a szolgáltatás mellett. Méri, figyeli és feljegyzi a vagyon mozgását, változását, az eredmény alakulását. Ezt a tevékenységet bizonylatok segítségével tudja végezni, de ezzel együtt a számviteli munka során is keletkeznek bizonylatok és dokumentumok. Emellett a tevékenység során különböző módszereket alkalmaz, ennek megfelelően értelmezhető dokumentumok és módszerek összességéként is a számvitel.

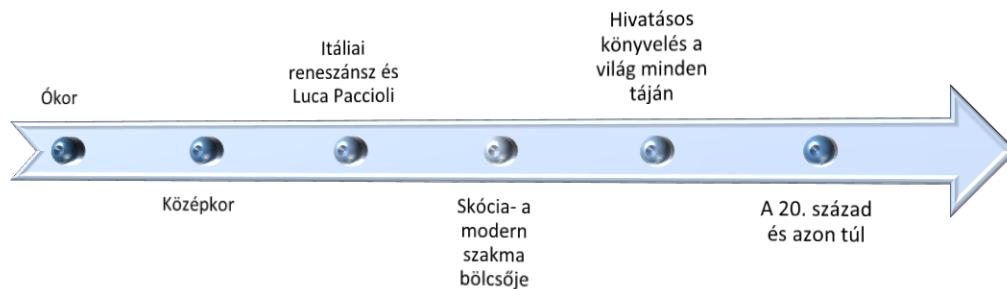

1. ábra: A számvitel meghatározása, tartalma
 Forrás: Sztanó, 2019, 16. oldal alapján szerkesztve

Összefoglalóan Sztanó szerint a számvitel a gazdasági események megfigyelését, mérését, feljegyzését, ellenőrzését, elemzését és beszámolását, azaz a beszámoló készítését jelenti.

1.1 A számvitel története

Legyen szó bármilyen számvitelhez kapcsolódó témában írt dolgozatról, ezeknek az értekezéseknek elengedhetetlen kelléke egy kitekintés a számvitel történetéről, amely segít megismerni azt, hogy honnan is eredeztethető ez a mai életünket meghatározó különleges szakma. Ezáltal közelebb kerülünk a dolgozat fő témájának megértéséhez is, a könyvelő szakmához. A következőkben a **történelmi korszakok idővonalán végig haladva** fogom bemutatni, hogyan is fejlődött ki a mai számvitel (2. ábra). A történeti áttekintést John R. Alexander: History of Accounting című publikációjára alapozva saját fordításomban fejtem ki.

2. ábra: A számvitel történelmi fejlődésének főbb szakaszai
 Forrás: John. R. Alexander, 2002 alapján szerkesztve

1.1.1 Az ókor

Annak magyarázataként, hogy a kettős könyvvitel csak a 14. századi Itáliában alakult ki, és nem az ókori Görögországban, vagy Rómában, Anaias Charles (A. C.) Littleton amerikai számviteli tudós **7 kulcsfontosságú „hozzávalót”** határozott meg, amelyek végül a szakma **kifejlődéséhez** vezettek (3. ábra) (John R. Alexander, 2002).

3. ábra A szakma fejlődéséhez vezető „hozzávalók”
 Forrás: John R. Alexander, 2002 alapján szerkesztve

A hozzávalók jelentése:

- Magántulajdon: a tulajdonjog megváltoztatásának lehetősége, mivel a könyvvitel a vagyon és a vagyoni jog változásának folyamatait rögzíti.

- Tőke: a vagyon hatékony befektetése, különben a kereskedelem triviális lenne és a hitel nem létezne.
- Kereskedelem: termékek széleskörű cseréje, mivel a lokális, kis volumenű ügyletek nem igényelték volna egy összetett rendszer kialakulását és alkalmazását.
- Hitel: jövőbeli jószágok jelenbeni felhasználása, mivel az azonnali ügyletek nem hoztak volna fellendülést a feljegyzéseknek.
- Írás: feljegyzések készítésének mechanizmusa egy általános nyelven, mivel az emberi memória korlátozott.
- Pénz: a csere egyenértékese, mivel a könyvelésre nem lenne szükség, ha nem csökkentené a tranzakciók számát.
- Számtan: ügyletek értékének kiszámításának az eszköze.

E tényezők egy része már az ókorban is létezett, de egészen **a középkorig nem voltak megtalálhatóak együttesen**, hogy megteremthessék a kettős könyvvitelt. Az írás például egyidős a civilizációval, de a számtan -a számjelek szisztematikus rendszere- még nem igazán az ókoriak gyakori eszköze volt. Inkább úgy tűnik, hogy a római számok tartós használata a pénzügyi tranzakciókban jóval az arab számrendszer bevezetése után akadályozta a kettős könyvvitel korábbi létrehozását.

Mindazonáltal az ókorban tapasztalt problémák a feljegyzésekkel és a pénzügyi tranzakciók ellenőrzésével kapcsolatban nem sokban különböztek a mai nehézségektől. A kormányok nagy figyelmet fordítottak a bevételeik és kiadásaik pontos nyilvántartására, különösen az adókat illetően. Emellett azokban a társadalmakban, ahol magánszemélyek vagyont halmoztak fel, a gazdagok által megjelent az igény olyan feljegyzések készítésére, amelyek a vagyonkezeléssel megbízott alkalmazottak készségeit és megbízhatóságát rögzítette.

Viszont a fent említett tényezők hiánya rendkívül **nehézzé tette** a kettős könyvviteli munkát az ókor szakembere számára. A társadalmakban, ahol majdnem mindenki írástudatlan volt, az írókellékek drágák voltak, a számrendszer bonyolult és a pénzrendszer következetlen, egy ügyletnek rendkívül fontosnak kellett lennie ahhoz, hogy feljegyzés készüljön róla.

1.1.2 A középkor

A Római Birodalom bukása és Luca Paccioli Summa című műve közötti időszak leginkább a **könyvelés stagnálásaként** volt értelmezhető és a középkori Itálián kívüli gyakorlatokat gyakran figyelmen kívül hagyják a történelmi összefoglalók. Mégis, ahogy Michael Chatfield

történész megfigyelte, a középkori könyvelés „*megalapozta a sáfárkodás a konzervatizmus tanait, a középkor pedig megteremtette a feltételeket a számviteli technológia reneszánsz idején bekövetkezett gyors fejlődéséhez*”. (idézet: John R. Alexander, 2002: 6. oldal)

1.1.3 Az itáliai reneszánsz és Luca Paccioli

A reneszánsz (14-16. század) innovatív **Itáliája** széles körben elismert a **modern könyvelés atyjaként**. Új szintre emelték a cserét és a kereskedelmet, továbbá jobb módszereket kerestek a nyereség meghatározására. Habár az arab számrendszer sokkal korábban megjelent már, ebben az időszakban az itáliaiak voltak az elsők, akik rendszeresen használták az üzleti számlák nyomon követésekor- egy javulás a római számokhoz képest, amiknek fontosságát nem lehet túlbecsülni. Kiterjedt üzleti nyilvántartást vezettek a tőke és a hitelek mozgásáról, fejlődéséről. Összefoglalva, a kettős könyvvitel evolúciós fejlődése zajlott.

Luca Paccioli egy igazi reneszánsz ember volt, tudással mind az irodalom, a művészetek, a matematika, az üzlet és a tudományok területén egyaránt abban az időben, amikor az emberek kis része tudott csak olvasni. Pacciolit sosem ismerték el a kettős könyvvitel feltalálójaként. 36 évvel nagy művének megjelenése előtt Benedetto Cotrugli írt feljegyzéseket egy folyamatról, amely hasonlóságokat mutatott a kettős könyvvittel. Paccioli körülbelül 50 éves volt, amikor Velencébe visszatért, hogy ötödik könyvét publikálja: *Summa de Aritmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita* címmel. Ez a mű az ismert matematikai ismeretek útmutatójaként íródott és a könyvelés csak egy fejezet volt az ötből.

„De Computis”, kezdődik Paccioli műve néhány alapvető instrukcióval a kereskedelemről. Paccioli szerint a sikeres kereskedőnek három dologra van szüksége: elegendő pénzre (akár hitelből), jó könyvelőkre és egy könyvelő rendszerre, amely lehetővé teszi, hogy átlássa pénzügyeit. A memorandum, vagy emlékkönyv volt Paccioli szerinti napikönyv megfelelője, amibe fel lehetett jegyezni az üzleti tranzakciókat kronologikus sorrendben. A feljegyzéseket bármely abban az időben használatos pénzegységben megtehették, egy közös, egységes pénznem meghatározása a könyvekben csak később jelent meg. Ez a **napló** volt a kereskedők főkönyve. Itt rögzítették a bevételeket (jóváírások) és kiadásokat (terhelések). A napló csak egy oszloppal rendelkezett és nem volt összesítve, nem voltak összetett bejegyzések. A Paccioli által meghatározott főkönyv rendkívül hasonlít a modern megfelelőjére. A dátum és az összeg oszlopok szinte megegyeznek, volt egy kis megjegyzésrovata és a terheléseket a bal, míg a jóváírásokat a jobb oldalon lehetett rögzíteni. A könyvelők az utak előtt a náluk lévő pénzt

terhelésként feljegyezték, majd amikor hazatértek, akkor dupla vonallal jelezték a tranzakciók végét. A „De Computis” első 16 fejezete a könyvek és a könyvvitel alapvető rendszerét írja le, míg a további 20 fejezetben a kereskedők különleges könyvelési problémáiról olvashatunk. Ez a rész tartalmazza a banki jóváírásokat és terheléseket, a közvetített ügyleteket, a váltót, barter ügyleteket, az utazás során felmerült költségeket, a zárást és a mérlegkönyvet is. A hármas egyensúly (*summa summarium*) a vége Paccioli könyvelési ciklusának. A terhelések összege a régi mérlegből a mérleg bal oldalán vannak listázva, a jóváírásoké pedig a jobb oldalon. Ha a két összeg megegyezik, akkor a régi főkönyv kiegyensúlyozottnak tekinthető. Ha nem, akkor Paccioli szerint: „ez hibára utalna a mérlegben, mely hibát szorgalmasan keresned kell azzal a szorgalommal és intelligenciával, melyet Isten adott neked.”

1.1.3 Skócia - a modern szakma bölcsője

Amikor a könyvelés modern szakmájának történetével foglalkozunk, Skóciának előkelő helye van. **Innen származik az okleveles könyvelő szakma**, és Skóciában találhatóak meg a legrégebbi **könyvvizsgáló társaságok** is. A szakma fejlődésének nyomon követésekor sajnos számos nehézségbe ütközünk, és nem csak Skóciában. A könyvelést gyakran összevonták más hivatásokkal. Edinburgh-ban például sokáig az ügyvédi szakmával kapcsolták össze, hiszen sokáig könyvelői munka folyt az ügyvédi irodákban. Bizonyos mértékig Edinburgh-ban, de inkább a nagyobb kereskedő városokban, mint Glasgow, a könyvelőket a kereskedőkkel azonosították, és nem csak a korábban említett itáliai vonatkozás miatt. A kereskedő kifejezés sokkal tágabb fogalomként volt értelmezve, mint ma.

De mit is csinált akkoriban valójában egy **könyvelő**? Mr. James McClland, egy galsgow-i könyvelő 1824. március 12-én keletkezett feljegyzésében felsorolta az általa **elvégezendő feladatokat**, melyek közül néhány:

- vagyonkezelés a lefoglalt birtokon,
- vagyonkezelés a vagyonkezelői okiratok alapján eljáró hitelezők vagyonkezelői számára,
- az elhunyt személyek örökösei nevében eljáró vagyon kezelése,
- az országban lakó urak öröklésének kezelése,
- a feloszlott partnerségi kapcsolatok felszámolása és a partnerek számláinak kiegyenlítése,
- a kereskedők, kézművesek számlakönyvének vezetése és kiegyenlítése,
- valamennyi vitatott számla és számlakönyv vizsgálata, kiigazítása,

- kimutatások, jelentések készítése, illetve a vitatott számlák és követelések ügyvédek és a bíróság felé benyújtása.

1.1.4 Hivatásos könyvelés a világ minden táján

A 19. század közepére **Anglia** az ipari forradalom középpontjában állt. A világ vezető szén, vas és pamut előállítójaként pénzügyi szempontból is nagy teret hódított. Ezzel a hullámmal párhuzamosan megnőtt a kereslet is a könyvelők iránt mind az „egészséges”, mind a csőd szélén álló cégek részéről. Ennek hatására 1880-ban megalakult Angliában és **Wales-ben** az **Okleveles Könyvelők Intézete**. A kezdeti 587 tag után további 606 fő csatlakozott a társasághoz a képességeik és tapasztalataik alapján.

Az 1800-as évek végén nagy mennyiségű brit tőke áramlott gyorsan a növekvő iparágakba az Egyesült Államokba. Skót és brit könyvelők utaztak az Egyesült Államokba, hogy ellenőrizzék ezeket a befektetéseket és sokan közülük ott is maradtak, hogy ott folytassák tevékenységüket. Számos ma is működő amerikai könyvelő vállalat brit vagy skót okleveles könyvelőkre vezetheti vissza eredetét.

1850-es városi feljegyzésekből kiolvasható, hogy New Yorkban 14, Philadelphiában 4 és Chicagóban 1 könyvelő folytatta tevékenységét. Ezek a számok 1886-ra New York-ban 115-re, Philadelphiában 87-re és Chicagóban pedig 31-re növekedtek. Itt is, Angliához hasonlóan, közös szervezeteket hoztak létre a szakemberek Amerika szerte a városokban. 1887-ben jött létre az államokat teljesen összefogó nagy szervezet, az **Okleveles Könyvelők Amerikai Intézete**.

1.1.5 A 20. század és azon túl

1920-tól az üzleti gyakorlatok drasztikusan megváltoztak. Az USA-ban a túltermelés miatt a nagykereskedelmi árak 40 százalékkal estek. A pénzforgalom lelassult, a hitelek egyre kevésbé voltak elérhetők a vállalatok számára, ennek eredményeként a vállalkozások kevésbé kötött forrásokhoz folyamodtak, mint a részvénykibocsátások. Ezáltal a kimutatások új címzettjei a részvényesek lettek és az eredménykimutatás kezdett a mérleg középpontjába kerülni, és minden téren a hangsúly a bevételekre és a kiadásokra terelődött át.

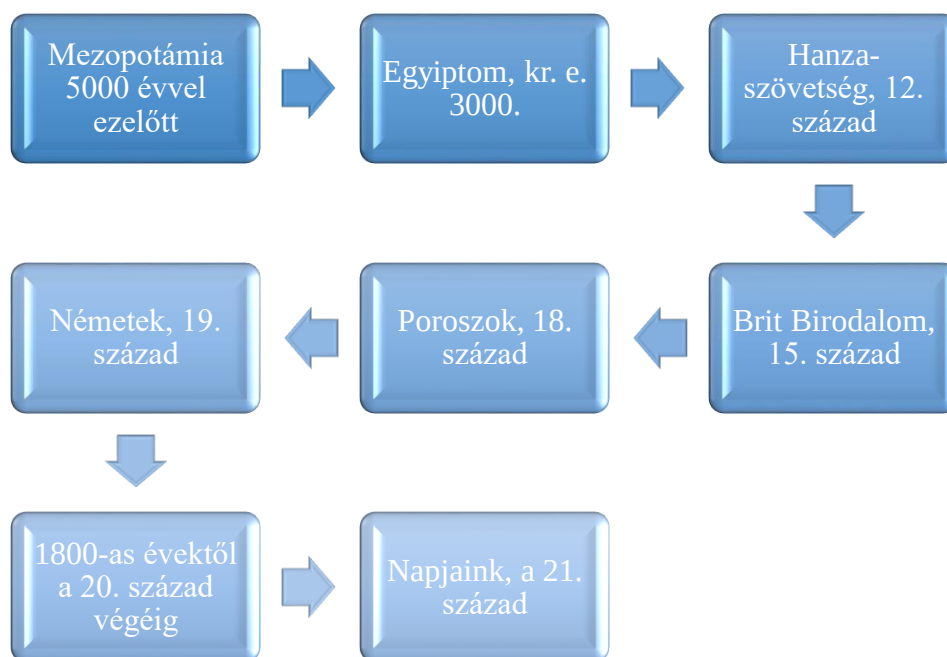
A századforduló idején legalább **4 féle alapkivonat**ot alkalmaztak: készpénzben, forgóeszközben, forgótőkében és teljes pénzügyi tevékenységben összefoglaltakat. H.A. Finney egy mozgalmat vezetett, mely a likviditásra összpontosító kimutatásokat preferálta.

Ebben a módszertanban a kiemeléshez munkalapos megközelítést alkalmaztak a jelentős mérlegváltozások és a forgótőkét érintő ingadozások többségének összesítésével, így kínálva egy szabványosított módszert.

Ma a számvitel alapjaiban a világ minden táján megegyezik, hiszen **közös történelemmel** rendelkezik, azonban **részleteiben eltérhet országonként**, de inkább földrészenként a hatályos jogszabályok miatt. Ma Magyarországon a 2000. évi C. törvény a számvitelről határozza meg pontosan, hogy mi is a számvitel, hogyan is épül fel.

1.2. A számlázás történetéről röviden

A számlázás, a számla fogalma ma már senkinek sem ismeretlen, egy teljesen hétköznapi tevékenység a készítése, befogadása legyen szó közgazdásról, vállalkozóról, vagy egy hétköznapi emberről. Történelme azonban több, mint **5000 évvel ezelőttre**, a sumérok uralta **Mezopotámiába** nyúlik vissza a történelem idővonalán (Billingo, 2017.) (4. ábra).

4. ábra A számlázás történetének mérföldkövei
Forrás: Billingo, 2017 alapján szerkesztve

A sumérok az éves kenyérfogyasztásuk mennyiségét jegyezték fel ékírással agyagtáblákra, ezzel lefektették a könyvelés alapjait és életre keltették a számlák iránti igényt is. A következő állomás **Egyiptom Kr.e. 3000-ben**, ahol megjelent a kiadások és a bevételek külön kezelése és vezetése, ezáltal megteremtették a „tartozik” és a „követel” fogalmakat, amelyeket

papirusztekercseken listáztak. Kr.u. 5. században a rómaiaknál is megjelentek a feljegyzések, viszont ezek inkább szállítólevelek voltak, mint számlák.

A Hanza-szövetségben a **12. században** egy kereskedő 160 gazdasági eseményt rögzített egy pergamentekercsen római számokat használva - mert azokat hamisíthatatlannak hitték- ezzel elkészítve a történelem első számláját. A Brit Birodalom kereskedői az amerikai gyarmatokon élő kolóniák vezetőinek befolyásszerzés miatt adtak kezdetleges számlákat a **15. században**. Nagy mérföldkövet jelentett a számlázás történelmében egy rendelet bevezetése a 18. század végén a poroszoknál, majd a **19. században** a németeknél, amely előírásokat fektetett le arról, hogy a kereskedőknek évente adatot kellett szolgáltatniuk a vállalkozás (céh, manufaktúra) vagyonáról. Ahhoz, hogy ezeket az adatokat meg tudják adni elkezdtek számlákat kiállítani a vásárlóknak.

A mai számlához hasonló formátumú első bizonylat az **1800-as évek végén** keletkezett először. Ennek a dokumentumnak már a maihoz hasonlóan volt fejléce, megjegyzés rovata és a „céglógók” elődje is megjelent rajta. Ezt az időszakot tartják a számlázás aranykorának a díszes betűkkel írt és nagy cégérrel és ábrákkal tarkított bizonylatok miatt. A vállalkozók felismerték, hogy ezek a díszítések bizalmat építhetnek ki a vásárlóikban. Ennek teljes ellentétére kezdtek el törekedni a vállalat tulajdonosok, hiszen a **20. század közepétől** inkább egyszerű, monoton számlákat láthatunk, így ezek előállítása is egy unalmas feladat lett. Azonban a rövid, borús időszak után elérkezünk napjainkig, a **21. századba**, ahol már megjelentek az e-számlák, azaz a számítógépekkel készített bizonylatok. Ezeket gyakran már nyomtatott formában meg sem találhatunk, és valószínűleg ez is lehet az oka annak, hogy a vállalatok újra elkezdtek törekedni arra, hogy minél díszesebbek és egyedibbek legyenek a számlák, hiszen elég ezeket elég csak egyszer megszerkeszteni és azután már a dokumentum azonnali eleme lesz a cég logója.

Ma Magyarországon a vállalatok maguk is megszerkeszthetik a saját e-számlájukat, azonban számos cég van, amelyik a jelenleg két nagy online számla készítő cég szolgáltatásait veszi igénybe. Ezek a Billingo és a Számlázz.hu. Ezeknél a programoknál a cég egyszerűen és gyorsan, mindössze az adatokat betáplálva egy számítógépről, vagy akár egy telefonról, tabletről el is készítheti a számlát, amit a vevő emailben kap meg, emellett a NAV és a cég könyvelője felé is azonnal adatot szolgáltat.

1.3. A könyvelés

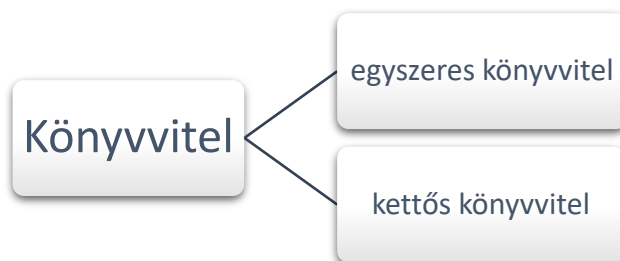
A számvitel és a számlázás történetének megismerése után elérkeztünk a dolgozat fő témájához, a könyveléshez. Először is fontos, hogy különbséget tudjunk tenni a **számvitel és a könyvelés, könyvvitel fogalmai** között, hiszen koránt sem egyeznek meg ezek a kifejezések, bármennyire rokonértelműnek hangozhatnak a szakavatatlan fülnek.

A számvitel Sztanó Imre féle értelmezését már dolgozatom első bekezdéseiben megismertük, azonban itt kicsit más oldalról közelíteném meg. A **számvitel** egy tágabb fogalom. Egy információs rendszer, amely tartalmazza a könyvviteli tevékenységet is –azaz a könyvelést-, a költség-, illetve önköltségszámítást, az árkalkulációt, a beszámolóképzítés teljes folyamatát - minden elemét ideértve; a mérleget, az eredménykimutatást, és a kiegészítő mellékletet (*Korom Erik – Ormos Mihály – Veress Attila, 2005: 36-37. oldal*) -, valamint az információ gyűjtését és szolgáltatását (*5. ábra*) (*Kardos Péter-dr. Szakács Imre-Tóth Mihály, 2022: 359-360. oldal*). Ebből tehát kiderül, hogy a számvitel szélesebb körű. Magában foglalja az általam vizsgálni kívánt könyvviteli szolgáltatást, a gazdasági események teljes tárházát, ebbe beleértve ezen események feldolgozását, értelmezését, elemzését, majd az ezekből keletkezett eredmények információszolgáltatását mind a hatóságok, mind a vállalat és a nagyközönség felé.

5. ábra A számvitel és a könyvvitel kapcsolata
Forrás: Kardos et al, 2022 359-360. oldal alapján szerkesztve

A **könyvvitel** a gazdasági események bizonylatokon alapuló feldolgozásának rendszere, a számvitel egy meghatározott része. (Kezdokonyvelo.hu, 2022.) A gazdasági eseményeket két féle módon jegyezhetjük fel, azaz a könyvvizetést két féle módon végezhetjük: egyszeres, vagy kettős könyvvittel (6. ábra).

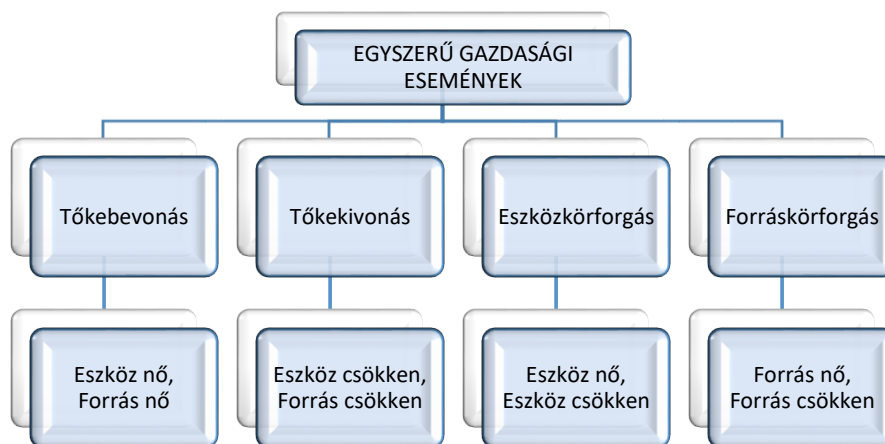

6. ábra A könyvvitel két alcsoportja
Forrás: Dr. Ormos Mihály, 2018

Az *egyszeres könyvvitel* a gazdálkodó kezelésében, illetve tulajdonában lévő pénzeszközökről, azok forrásáról, és a pénzforgalmi (nem pénzben kifejezett bevételek, ráfordítások) gazdasági eseményekről vezet folyamatos, zárt rendszerű nyilvántartást. A pénzmozgások kerülnek feljegyzésre, ezért pénzforgalmi könyvvitelnek is hívják. Ennek a nyilvántartásnak egyik lehetséges eszköze a naplófőkönyv. Ezt a könyvelési módot ma már csak egyéni vállalkozásoknál alkalmazzák, minden más gazdasági szervezet köteles a kettős könyvvitel szabályait és rendszerét használni.

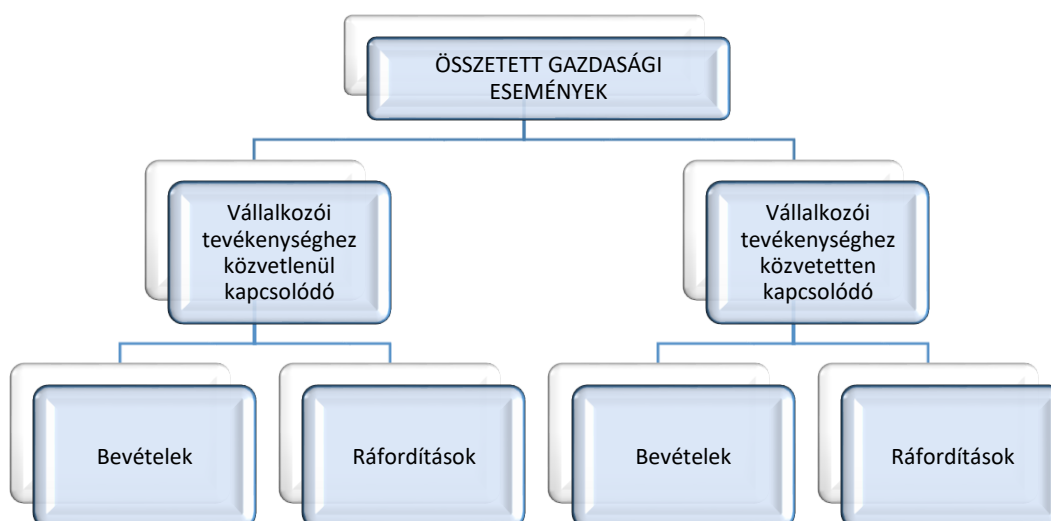
A *kettős könyvvitel* egy olyan könyvelési technika, amelynél a gazdálkodó eszközeiről, azok forrásáról, illetve az ezekben bekövetkezett változásról vezet a számviteli munkatárs nyilvántartást. Ebben a rendszerben a gazdasági események mindig legalább 2, de mindig páros számú főkönyvi számlán jelennek: egy számla „tartozik” és egy másik, úgynevezett ellenszámla „követel” oldalán.

Az egyszerű gazdasági eseményekkel a mérlegben az Eszköz és Forrás oldalt érintik. Négyféle alap eseményt különböztethetünk meg (7. ábra).

7. ábra Az egyszerű gazdasági események típusai
Forrás: Laáb Ágnes, 2016.

Az előbb felsorolt események egyszerű eseményeknek tekinthetők, mert nincsenek hatással az eredménykimutatásra. Azokat az eseményeket, amelyek hatással vannak rá, összetett gazdasági eseményeknek nevezzük. Ezeket az eseményeket a vállalalkozási tevékenységhez fűződő viszonyuk és ezen belül a jövedelmezőségre vonatkozó hatásuk alapján csoportosítom. (8.ábra)

8. ábra Az összetett gazdasági események típusai
Forrás: Reizingerné et al, 2005, 170. oldal alapján szerkesztve

A könyvelők sokkal nagyobb számban kell, hogy alkalmazzák ezt a fajta rendszert, mint az egyszeres könyvvitelt. De nem csak a könyvviteltől áll a könyvelők feladatköre. A **könyvelés, mint tevékenység a 6920-as Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység TEÁOR kód alá tartozik**, melynek tartalma:

- üzleti vagy egyéb tranzakciók, ügyletek, bizonylatok nyilvántartása,
- pénzügyi, számviteli beszámolók elkészítése vagy vizsgálata,

- a beszámolók ellenőrzése, könyvvizsgálata és hitelesítése,
- a könyvelés,
- az egyéb számviteli szolgáltatások,
- a személyi- és társaságjövedelemadó- és más bevallás készítése,
- adótanácsadás, az ügyfelek (nem jogi) képviselte az adóhatóság előtt,
- fizetéseképtelenséggel, csóddal és felszámolással kapcsolatos szolgáltatás,
- a bérszámfejtés.

A **könyvelés saját szakmakódja 692003**. A szakma kód szerinti meghatározása szerint a könyvelés magában foglalja a következőket:

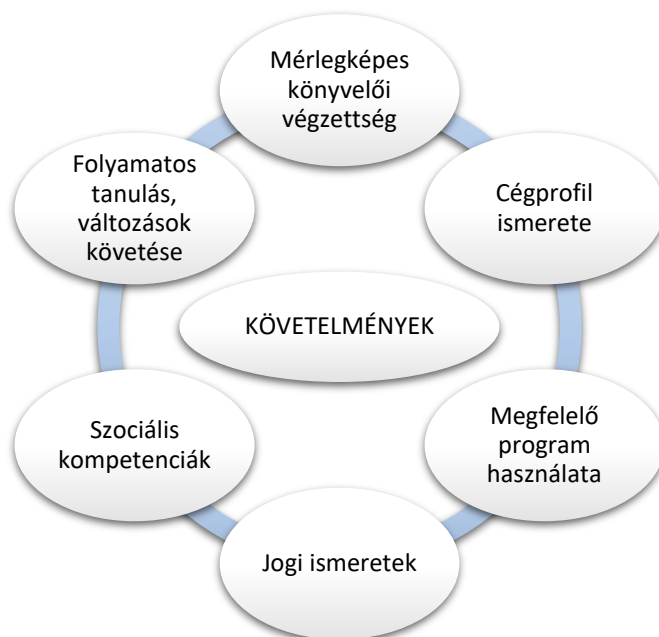
- pénzügyi adminisztrációs feladatok ellátása,
- a könyvelés – gazdasági események számlarend szerinti besorolása és rögzítése a számviteli nyilvántartásokban,
- a pénzügyi, számviteli jelentés, beszámoló összeállítása megbízó által szolgáltatott információk alapján (az elkészített jelentések vonatkozásában nincs garancia a hitelességre),
- az eredménykimutatás és mérleg összeállítása.

Nem elhanyagolható információ, hogy **szorosan kapcsolódik az alábbi szakmákkal**, mert nagy általánosságban egy könyvelő ezek közül a tevékenységek közül a könyvelés mellett még legalább egy tevékenységet is folytat:

- Adószakértés, adó-szaktanácsadás: 692001
- Egyéb számviteli szolgáltatás, bérszámfejtés: 692006
- Jövedéki ügyintézés: 692008
- Könyvvizsgálat (audit): 692002
- Pénzügyi ellenőr: 692007
- Termékdíj ügyintézés: 692009

1.5 A könyvelő

Milyen a jó könyvelő? A könyvelés tevékenységének részletes kifejtése mellett fontos említést tenni magukról a tevékenységet végző szakemberekről is.

9. ábra Mitől jó a könyvelő?
Forrás: Sallai, 2018 alapján szerkesztve

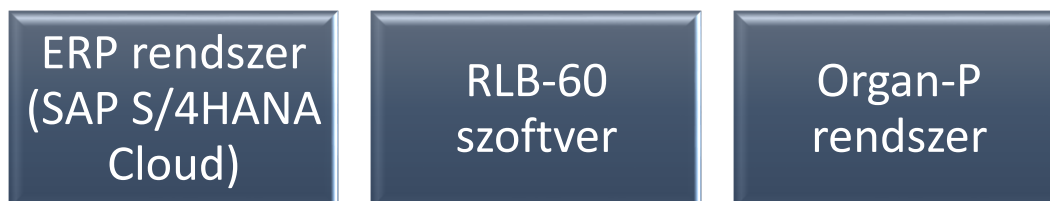
A könyvelést **mérlegképes könyvelői végzettséggel** rendelkező személy végezheti, azonban itt még koránt sem ér végez a tanulás időszaka (9.ábra) (Sallai, 2018). A könyvelők folyamatosan **tovább kell, hogy képezzék magukat** a technika fejlődése miatt, nem beszélve a jogszabályok állandó változásáról. Azok a szakemberek, akik több vállalkozás számára folytatják tevékenységüket, minden egyes **cég profilját meg kell, hogy ismerjék**, hiszen ez elengedhetetlen a társaság mindennapi gazdasági eseményeinek értelmezéséhez, majd pedig a rögzítéséhez. A számviteli szakemberek folyamatosan keresik a számukra legmegfelelőbb **könyvelőprogramot** a saját munkájuk meggyorsítása és ezáltal megkönnyítése érdekében, és ez a folyamat is sok időt vesz igénybe, illetve egy esetleges szoftver váltáskor pedig rengeteg munkát igényel az adatok átkonvertálása, vagy sajnos sok esetben, ha ez nem megoldható, akkor a cég gazdasági évének teljes újra könyvelése. Minden bizonylatot pontosan kell felrögzíteni, hiszen egy apró hiba a teljes mérleg felborulását eredményezheti. **Jogi ismeretekkel** is kell rendelkeznie egy könyvelőnek a jogszabályok folyamatos változása miatt. Elengedhetetlen, hogy ezeket a szakszövegeket jól tudja értelmezni, hiszen nagyon könnyen törvénysértést követhet el, illetve a mindennapi könyveléshez is gyakran kapcsolódnak szerződések, amelyeket fel kell használnia munkája során a szakembernek, vagy esetleg kimondottan az ő feladata egy szerződés megkötésének segítése, a szerződés létrehozása. Végül, de nem utolsó sorban **szociális képességekkel, kompetenciákkal** is kell rendelkeznie egy könyvelőnek, hiszen a munkájának része az ügyfelekkel, illetve akár az ügyfeleinek ügyfeleivel való folyamatos kapcsolattartás.

Összefoglalva a jó könyvelő: szakképzett, precíz, jogi ismeretekkel rendelkezik, folyamatosan fejleszti önmagát és jól kommunikál.

1.5. Könyvelőprogramok

A könyvelők természetesen ma már, a 21. században számítógépes programokon könyvelnek, nem pedig pergamentekercseken, vagy kézzel szerkesztett táblázatokon végzik a könyvvezetést. Csak magyar fejlesztésű programokból is több is létezik, és akkor még nem említettem az ERP rendszerét, a vállalatirányítási programot, ami egy rendkívül összetett szoftver. Minden évben újabb és újabb, emellett remélhetőleg az előzőknél jobb, funkcionálisabb programokat dobnak a piacra a gazdaságinformatikusok a számviteli szakemberekkel karöltve.

Dolgozatomban három programot, az ERP vállalatirányítási rendszert és az RLB-60 nevű szoftvert, illetve -hogyan a közigazgatásról, a magyar gazdaság egy szintén nem elhanyagolható egységéről se feledkezzünk meg- ZMJV (Zalaegerszeg Megyei Jogú Város) polgármesteri hivatala és önkormányzata által használt, a Zalasám informatikai vállalat által fejlesztett Organ-P rendszert fogom bemutatni (10. ábra).

10. ábra: A dolgozatban bemutatásra kerülő könyvelésre alkalmas programok
Forrás: saját szerkesztés

1.5.1. ERP vállalatirányító rendszer

Az ERP, azaz Enterprise Resource Planning kifejezés egy angol kifejezés, magyar szó szerinti megfelelője a Vállalati Erőforrás Tervezés, de általában vállalatirányítási rendszerként említjük. (José A. at al, 2007, 16. oldal) A rendszer egy **integrált üzleti folyamatokat kezelő**

szoftver, több szervezeti egységre is kiterjed. Az egységek adatait egy közös adatbázisban gyűjti, tárolja, kezeli, feldolgozza, illetve értelmezi összvállalati, vagy akár vállalatcsoporti szinten is, így mindig aktuális és integrált képet kapunk a cég(ek) egészéről. Ezeknek a rendszereknek a **lényege** az, hogy az információáramlás teljesen szabadon történik a szervezeti egységek, a külső és belső szereplők között, illetve nyomon követ minden a vállalkozással kapcsolatos tételt: készpénz, készletek, alapanyagok, emberi erőforrások, kötelezettségek, ill. munkabér költségek. Azonban egy ilyen rendszer nem csak a számviteli nyilvántartásokat kezeli, hanem a fő feladata a mindennapi munkák részletes nyilvántartása. Például a gyártási folyamatok, vagy a szállítmányozások részletes adatrögzítése, a műszakbeosztások nyilvántartása. A szoftver pontos felépítése és tartalma a vállalat tevékenységi körétől függ.

Azok a vállalatok, amelyek ezeket a programokat használják, saját alkalmazású könyvelővel rendelkeznek. Nekik nem is feltétlen ez a hivatalos beosztásuk –számviteli vagy pénzügyi munkatársak, controllerek-, illetve közel sem csak a könyvelésből áll a feladatkörük, sokkal összetettebb tevékenységet végeznek. Ilyen ERP rendszerekből is számos változat létezik. Vannak olyan gazdaságinformatikus cégek, amelyek kimondottan kis- és középvállalkozások, vagy nagyvállalatok számára készítettek programokat, de az igazán nagy, vagy különleges igényű, illetve nem mindennapi tevékenységet végző cégek számára elérhetőek egyedileg fejlesztett szoftverek.

Ha egy magyar vállalat nem saját igényekre fejlesztett ERP rendszert használ –ami nem sok vállalatnál fordul elő-, akkor nagy valószínűséggel az **SAP rendszerét** (Systems, Applications and Products in Data Processing – rendszerek, alkalmazások és termékek az adatfeldolgozásban) (José A. Hernández-Jim Keogh-Franklin F. Martinez, 2007: 15. oldal) alkalmazza. Az SAP-t 1972-ben öt korábbi IBM alkalmazott alapította és mára a világ egy meghatározó ERP vállalatát hozták létre. A mai rendszer elődjét az 1980-as években fejlesztették, és azóta számos változatot hoztak létre, hogy a vállalatok a számukra legmegfelelőbb szoftvert vásárolhassák meg. Dolgozatomban az **SAP S/4HANA Cloud** ERP felhőalapú szoftvert mutatom be, ami a vállalat legújabb modellje. A program az elnevezéséhez híven a gazdaság minden napjainkat meghatározó szektorába tartozó vállalatnak megfelelő lehet: mind a szolgáltatással, az értékesítéssel, szállítmányozással, illetve gyártással foglalkozó szereplők számára. (SAP,2022.)*va* A program **8 nagy egységből áll (11. ábra).**

Programegységek

- ☐ •Eszközgazdálkodás
- ☐ •Pénzügy
- ☐ •Gyártás
- ☐ •K+F és mérnökség
- ☐ •Értékesítés
- ☐ •Szolgáltatás
- ☐ •Beszerzésiforrás-
meghatározás és beszerzés
- ☐ •Ellátási lánc

11. ábra: Az SAP S/4HANA Cloud ERP rendszer fő programegységei
Forrás: SAP.com: SAP S/4HAN Cloud ERP

Az **eszközgazdálkodási egységben** a vállalkozás az erőforrásaival –emberek, szerszámok és anyagok- gazdálkodhat. A szoftverrel valós idejű elemzéseket lehet megtekinteni, hogy átláthassuk az eszközökkel kapcsolatos költségeket, beleláthassunk a gyártási arányokba, hogy valójában mekkora a hibaarány, vagyis hogy mit kell fejleszteni a hatékonyabb termelés, illetve a magasabb profit érdekében. A programmal továbbá megfigyelhető az eszközök teljesítménye, ezáltal a meghibásodások is még idejében felfedezhetők, esetleg megelőzhetők.

A **pénzügyi** modul felel a vállalat finanszírozásáért, tulajdonképpen mindenért, ami a pénzzel kapcsolatos. Az alábbi feladatkörök tartoznak ide:

- könyvelés,
- pénzügyi műveletek
- költségkezelés és jövedelmezőségi elemzés,
- vállalati kockázat és megfelelőség.

Ebben a programrészben van lehetőség rögzíteni a pénzügyi tranzakciókat, itt található a főkönyv, illetve terv- és tény adatokat lehet nyilvántartani, ami a vállalat fejlődésének

elemzéséhez elengedhetetlen. Tulajdonképpen ez a modul az ERP rendszer könyvelőprogramja kiegészítő funkciókkal.

A következő egység a **gyártás**, amely a tényleges termelést hivatott felügyelni, elemezni, illetve irányítani is elméleti szinten. Feladatkörei:

- gyártástechnika,
- termelés tervezés,
- gyártási műveletek,
- gyártási lehetőségek,
- minőség ellenőrzés,
- manufacturing insights,
- környezet, egészség, és biztonság.

Ebben a szekcióban szervezheti meg a vállalat, hogy hogyan, mivel, mikor és milyen mennyiségben gyártja a termékét, vagy termékeit. A rendszer könnyű átláthatósága miatt pedig a termelés költségeivel is könnyen tisztában lehet, illetve a megelőző gyártási időszakok eredményeivel is, ami meghatározó a gyártás tervezésnél.

K+F, azaz kutatás-fejlesztés, ami a mai modern vállalatok egyik meghatározó kifejezése. Minden vállalat valami maradandót, innovatív és meghatározót szeretne alkotni, ezért egy ERP rendszer elengedhetetlen része egy ilyen modul. Az SAP ezeknek a projekteknek a menedzselését, szervezését segíti ebben az egységben, amelyben pénzügyi és logisztikai ellenőrzéseket lehet lefuttatni a költségvetési projektekhez, kereslet- és kapacitás-erőforrás-menedzsmentet biztosít minden termékhez a portfóliókban, illetve termékéletgörbéket hoz létre a jövő várakozásainak és a jelen és a múlt adatainak elemzéséhez, megismeréséhez. A modul feladatkörei:

- termékmérnökség
- vállalati portfólió és projektmenedzsment
- termék életciklus menedzsment
- termékmegfelelőség

Az **értékesítés**, avagy „Sales”, ahogy a vállalatok szeretik nevezni. Függetlenül attól, hogy a vállalkozás mivel is foglalkozik, mindig el kell adnia az általa megtermelt termékeket, vagy szolgáltatásokat. Ezeknek az eladásoknak a folyamataival, hogyanjaival és mikéntjeivel foglalkozik az értékesítés. Az értékesítés egyik fő eszköze a marketing. A marketing lényege a

potenciális vásárlók meggyőzése a termék, vagy szolgáltatás minőségéről, szükségességéről. Eszközei közé tartozik a reklám, amely előfordulhat televízióban, rádióban, újságban, de nem ritka a telefonos marketing, az úgynevezett hideg-hívásos módszer, illetve a feliratkozással elérhető email-es hirdetések, illetve a senki számára sem ismeretlen napjainkban legismertebb forma, a közösségi média általi értékesítés. Az SAP értékesítés moduljában adásvételi szerződéseket, árajánlatokat lehet nyilvántartani, illetve a vállalkozás nyomon tudja követni ezeknek folyamatait, ezáltal biztosítva a zökkenőmentes feldolgozást. A rendszerben az előbb említett dokumentumok alapján lehet létrehozni a vevőszámlákat, majd ezeket egyből el is lehet könyvelni. Az egység képes feldolgozni a visszáru, csere és jóváírási tételeket is. A modul feladatkörei:

- megrendelés- és szerződéskezelés
- értékesítési teljesítmény és ösztönző menedzsment

A következő egység a **szolgáltatáskezelés**. Ahhoz, hogy hűséges ügyfeleket szerezzen egy vállalat, különböző szolgáltatásokat kell nyújtania a termékei mellé, amelyek vonzóbbá teszik az adott vállalat termékét a versenytársakéval szemben. A szekció feladatkörei:

- szolgáltatási törzsadatok és szerződéskezelés,
- service operations management,
- szervizalkatrész-kezelés,
- előfizetési rendelések kezelése,
- pénzügyi megosztott szolgáltatások kezelése.

A vállalat zökkenőmentes működéséhez, a termelés folyamatosságának biztosításához szükséges az alapanyagok folyamatos beszerzése a beszállítóktól. A termékek előállításához általában nem csak egyféle alapanyagra van szükség, ami gyakran azt eredményezi, hogy több beszállítótól szerzi be ezeket az anyagokat a vállalat. Ezeknek a szállítóknak a nyilvántartására és kezelésére szolgál a **beszerzés egység** az ERP rendszeren belül. A szekció feladatkörei:

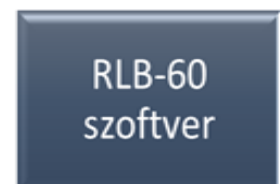
- operatív beszerzés,
- beszerzés és szerződéskezelés,
- számlakezelés,
- szállítómenedzsment és beszerzési elemzés,
- központi beszerzés.

Végül, de nem utolsó sorban az **ellátási lánc** egysége következik. A vevők igényeinek mielőbbi kielégítéséhez és a termelés folyamatosságának biztosításához létre kell hozni az ellátási láncot, amely lényege, hogy a raktárak állapotát, a gyártás sebességét és az értékesítés mennyiségét figyelve egy összehangolt körforgást jöjjön létre. Ezzel azt eredményezi, hogy mindig elegendő mennyiségű alapanyag van raktáron –vészartalékkal együtt- a gyártás folyamatos biztosításához, nincs raktáron felesleges késztermék, és a megrendelők számára azonnal szállításra lehet előkészíteni a megrendeléseket. Az egység feladata ennek a körforgásnak a kialakítása és folyamatos felügyelése. Az program ide tartozó feladatkörei:

- készletgazdálkodás,
- raktárkezelés,
- szállítási és szállítmányozási menedzsment,
- rendelési ígéret,
- logisztikai anyagok azonosítása,
- körkörös gazdaság,
- szervizalkatrészek forgalmazása.

Összefoglalva az ERP rendszerek a vállalkozás egészét fogják össze egy közös szoftverben. A könyvelők, a könyvelés szempontjából is ezáltal sokkal összetettebb feladatot hoznak létre a számviteli munkatárs számára, hiszen bár a vállalkozás tevékenységétől is függ, de mindenképpen a szakmáján kívüli tényekkel és adatokkal is tisztában kell lennie, ahhoz, hogy a munkáját pontosan és precízen tudja elvégezni az ügyintéző. Azonban a jövő a teljesen önállósodni kívánó vállalatok számára ezekben a programokban van, ezzel mind a számviteli, mind a gazdaságinformatikus szakembereknek szembe kell nézniük.

1.5.2. RLB 60 program

Hogyan néz ki egy könyvelőprogram? Az RLB 60 programot az RLB-60 Számítástechnikai Szolgáltató és Tanácsadó Bt. ügyviteli szoftvereket forgalmazó, magyar, hatvani telephelyű vállalat fejlesztette. A szoftvert a hivatalos honlapjukon megtalálható kézikönyvek és demók alapján fogom bemutatni.

Az RLB-60 több programot is kínál a felhasználóknak: bérszámfejtés, kettős könyvvitel, pénztárkönyv, naplófőkönyv, számlázás és házipénztár rendszerek, amelyek a bérszámfejtés és a házipénztár kivételével hálózatos formában is elérhetőek. (RLB-60, 2022) Egy könyvelő ezek közül több, de nem feltétlen az összes programot használja mindennapi munkája során, ezt a vállalkozással megkötött szerződés határozza meg. Először az egyik legfontosabb szoftvert fogom bemutatni, ami a kettős könyvvézetés, majd utána a naplófőkönyvet, hiszen ez a két rendszer szorosan kapcsolódik egymáshoz.

A **kettős könyvviteli** rendszert, mint minden ilyen típusú programot a könnyű átláthatóság és használhatóság miatt egy menüsorból lehet kezelni, amely az alábbi nagy almenüpontokra osztozik:

1. Szoftver Engedélyezési Szerződés
2. A program futtatásának feltételei: itt magának a programnak a beállításait kezelhetjük.
3. Az alapadatok: itt találhatóak az ügyfelek adatai.
4. A könyvelés.
5. Tárgyi eszközök nyilvántartása.
6. Cashbook: ez egy teljesen különálló vállalat által fejlesztett rendszer, ami a könyvelő és ügyfele közötti gyors, zökkenőmentes kapcsolattartásra szolgál. Tulajdonképpen ezzel a programmal a könyvelőnek nem kell arra várnia, hogy az ügyfél elküldje a számlákat és egyéb dokumentumokat, hanem azok egyből megjelennek nála, ahogy kiállították.

A **naplófőkönyv** almenüpontjai teljesen megegyeznek a kettős könyvvitelével, azonban ez csak az almenüpontokra vonatkozik. Az almenüpontok tartalma már nagyban eltér egymástól. A naplófőkönyvben kivonatokat, analitikákat, összesítőket, listákat lehet lekérni, tehát a főkönyv egészéről lehet információt szerezni, illetve néhány a vállalkozás számára nagy értékű tárgyi eszközökkel kapcsolatos adatokat lehet módosítani, míg a kettős könyvvitel rendszerében végezhető a tényleges, mindennapi könyvelés.

A következő program a **számlázás**. Sok vállalat az 1.3. fejezetben említett két nagy online számlázó szoftvert alkalmazza, azonban az RLB-60 is nyújt ilyen típusú szolgáltatást. A számlázó rendszer is hasonlóképpen épül fel, mint a naplófőkönyv, vagy a kettős könyvvitel, azaz menüpontokból irányítható. Az első három menüpont: Szoftver Engedélyezési Szerződés, Általános tudnivalók, illetve Alapadatok. A program valódi képességei és a valójában használt funkciók a következők:

- bizonylatok nyomtatása,

- bevételezés,
- számlázás,
- szállítólevél,
- megrendelés,
- árajánlat,
- bolti eladás,
- web,
- információs listák,
- segédlet.

A vállalatoknak ma már nincs gyakran szüksége a klasszikus értelemben vett házipénztárra, a kézzel írt bevételi-, vagy kiadási pénztárbizonylatokra, és az időszaki pénztárjelentésekre, csak különleges esetekben. A következő két program a **házipénztár, illetve a pénztárkönyv**, amelyek szintén szorosan kapcsolódnak egymáshoz, ezért is mutatom be őket együtt. A házipénztár szoftverben a mindegyik programnál majdnem megegyező első három, valamint az utolsó „segédlet” almenüpont után következnek a valódi funkciók, amelyek a következők:

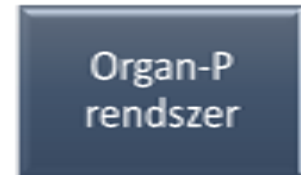
- bizonylatok nyomtatása,
- pénztárbizonylat,
- pénztárjelentés,
- listák.

A pénztárkönyvben található meg a pénztári bizonylatok analitikája, itt lehet listákat, kivonatokat lekérni, valójában itt lehet elvégezni a pénztár könyvelését a nyitástól a zárásig. A programban le lehet kérdezni a pénztár eredménykimutatását, ÁFA analitikáját, illetve nyilvántarthatók a tárgyi eszközök is. Ez azoknál a vállalkozásoknál előnyös, amelyeknek szinte csak a házipénztárból áll az egész forgalmuk.

Végül, de nem utolsó sorban az RLB-60 **bérszámfejtő** programját mutatom be. Egy könyvelő alaptevékenységei között nincs ott a bérszámfejtés, azonban nem egy vállalkozás fogalmaztatja bele a szerződésbe kötelezettségként a könyvelő felé ennek a feladatnak az elvégzését is. A szoftverben megtalálhatóak nyilvántartások a bérekkel kapcsolatos általános ügyintézésekről, mint a jövedelemhez fűződő adók nyilvántartása, elszámolása, egyéb juttatások -mint a SZÉP kártya-, letiltások, kifizetések, foglaltások kezelése. Ebben a programban is le lehet kérdezni listákat minden nyilvántartott adatra, továbbá itt vannak nyilvántartva az alkalmazottak

béradatai, a velük kötött szerződések, a szabadságok nyilvántartása, a táppénzzel kapcsolatos információk.

1.5.3. Organ-P rendszer

A közigazgatást, mint a gazdaság egy egységét mindig másként kell kezelni, és elemezni, mint a versenyszféra bármekkora tagját. Itt a munka sokkal kötöttebb formában folyik, és egy-egy ügyintéző munkaköre teljesen más feladatokat tartalmaz -gyakran olyanokat, amelyek nem is léteznek egy versenypiaci szereplőnél-, mint egy vállalatnál, függetlenül attól, hogy milyen piacról beszélünk.

A munka a hivatalban természetesen nem ebben az egy rendszerben történik, de ez minden szektorra igaz. Szükséges kiegészítő szoftvereket használni. A könyvelőprogramoknál meg kell venni külön-külön az egyes részprogramokat, attól függően, mire van szüksége a szakembernek. Az önkormányzatnál a segélyek, az utalások, a bankszámlák külön rendszerekben találhatóak meg, de még az ERP esetében is előfordulhatnak kiegészítő szoftverek.

A ZALASZÁM Informatikai Kft. által fejlesztett Organ-P rendszert Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala és Önkormányzata és annak alönkormányzatai használják mindennapjaikban. Ezt a szoftvert egyfajta hibrid programként lehet értelmezni, mert tartalmazza az ERP rendszerek széleskörű szolgáltatásait, a kimondott könyvelőprogramok részletességével, de mint ahogyan korábban is írtam, a tartalomban rejlik az igazi különbség itt. Az OrganP moduljai ugyanúgy egy menüsorból érhetőek el, ahogy a többi programoknál már megfigyelhető volt. A szoftver 8 nagy menüpontból áll (12. ábra).

12. ábra Az Organ-P rendszer fő menüpontjai
Forrás: saját ismeret alapján szerkesztve

A 8 nagy menüpont mellett továbbá elérhető a programban egy *Gyakran használt funkciók* modul is, ahol az ügyintéző tulajdonképpen az előzményeit tekintheti meg, illetve azokat a funkciókat –ahogy a neve is mutatja-, amelyeket a leggyakrabban használ, hogy minél gyorsabban és könnyebben végezhesse munkáját. A következőkben a program által nyújtott szolgáltatásokat mutatom be.

Az első menüpont az **Iratkezelés**, másnéven az irka.

A **Tervezés, előirányzat-kezelés** pontban tulajdonképpen a költségvetésben megjelenő adatokból, azaz előirányzatokból tájékozódhatnak a munkatársak. Ahogy a nagyobb vállalatoknál és a közigazgatásban is, minden forint szét van osztva a különböző tételekre, hiszen csak így lehet előre tervezni. Ha a munkatárs nem feltétlenül biztos abban, hogy az adott tervezési alapegységre elővezetett összeg elég nagy a számla kifizetésére, akkor ebben a menüpontban tudja ellenőrizni azt. Amennyiben ténylegesen nem elég a pénzmennyiség, akkor kérheti a költségvetés módosítását.

A **Kötelezettségvállalás** menü 3 nagy pontból áll. Az elsőben a különböző szerződéseket tartják nyilván, ide lehet feltölteni, majd átadni a főkönyvnek. A másodikban a rendelések vannak rögzítve, majd a harmadikban az átadott pénzeszközöket lehet felvinni, a főkönyvnek átadni, illetve az év végi zárásukat elvégezni.

A következő pont a **Készlet- és eszközgazdálkodás**. Ez a modul tartalmazza a befektetett eszközöket, valamint minden kisebb a leltár részét képező ingóságot. Emellett ennél a pontnál kell megemlíteni a projekteket, beruházásokat, hiszen ezek is itt vannak nyilvántartva. A beruházások teljes gazdaságilag rögzített folyamatát ide rögzítik, egészen a kezdetektől a zárásig.

Az ötödik, **Pénzügy** elnevezésű menüpont talán a legfontosabb, legérdekesebb a kutatás és a dolgozatom szempontjából (13. ábra).

13. ábra Az Organ-P rendszer Pénzügy menüpontja
Forrás: saját ismeret alapján szerkesztve

- számla, bizonylat
 - szállító analitika
 - vevő analitika

Ebben a pontban a szállító, illetve vevő számlákat, bizonylatokat lehet kiállítani, valamint befogadni, és berögzíteni. Ezek alapján lekérdezhetők különböző nyilvántartások és listák, amelyeket számos adat alapján lehet szortírozni. Továbbá itt lehet kezelni olyan, a vevő számlákhoz kapcsolódó ritkább, mégis általános tételeket, mint a késedelmi kamat és a vevői levelek küldése.

- utalás
 - bankszámlára utalás
 - postai címre utalás

Az utalás modulban nem a tényleges utalás történik, csak annak a bizonylati háttére kerül rögzítésre. Új utalásokat lehet rögzíteni, majd egy úgynevezett utalási csomagot összeállítani, amelyet már csak importálni kell a tényleges utaláshoz. Azonban nem csak a hagyományos értelemben vett utalást végeznek, hanem postai címre is utalnak, ami valójában készpénz küldést jelent. Ebben az esetben a tétel ugyanúgy az utalási csomag része és a pénzösszeg a bankszámlán kerül terhelésre, viszont a posta készpénz formájában fogja azt kézbesíteni.

- pénzügyi teljesítés
 - bank
 - pénztár

A pénzügyi teljesítés menüpont tulajdonképpen alaplistákat és összesítőket tartalmaz a banki és pénztári adatokkal kapcsolatban, mint banki egyenlegek listája, vagy adatszolgáltatás összesítő és alaplista.

- ÁFA elszámolás

Az utolsó modul az ÁFA elszámolás, ahol a különböző ÁFÁ-s tételek kerülnek rögzítésre. Innen is az egyes ÁFA listákat le lehet kérdezni, valamint az ÁFA bevallás készítési helye is ez a modul, ami minden szervezet egy meghatározó dokumentuma.

A hatodik nagy menüpont a **főkönyv**. A főkönyv fogja össze az egész számviteli nyilvántartást. Olyan tételeket tartalmaz, amelyek a mérlegre is hatással vannak. Továbbá, ahogy az minden eddigi menüpontnál megjelent, listákat lehet lekérdezni, valamint a gazdasági év zárását és nyitását is itt végzik. Pontos tartalma a következő:

- gazdasági esemény típusok meghatározása
- főkönyvi tételek
 - kontírozás és könyvelés
 - főkönyvi könyvelés zárása/nyitása
- főkönyvi kimutatások, adatszolgáltatások
- főkönyv listái
 - főkönyvi kartonok
 - főkönyvi naplók
 - főkönyvi kivonatok
 - információs listák
 - terv-tény adatok alakulása

Az utolsó előtti menüpont a **Közös adatbázisok**. Ebben a modulban a nevéhez illően mindenki számára elérhető és lekérdezhető adatok találhatóak meg. Itt tárolják a különböző partnerek adatait, a számlatükröt, amely a könyvelést meghatározó szinte alapidokumentum, illetve minden egyedi kódot és belső nyilvántartást megkönnyítő egyedi jelzést, hogy a munkatársak bármikor könnyen és gyorsan a számukra szükséges információhoz juthassanak.

Végül, de nem utolsó sorban a Vezetői információk következnek. Itt már csak a legnagyobb, mindent átfogó összesítőket és listákat láthatjuk a legfontosabb adatok alapján összegyűjtve. Ahogy a neve is mutatja, csak azok az információk találhatóak meg itt, amik a felső vezetés számára relevánsak, illetve amiket esetleg nyilvánosságra kell hozni. Az alábbi menüpontok ezek az információk:

- pénzügyi és számviteli információk
 - analitikából
 - főkönyvből
- beszámolók
- adatszolgáltatások összesítése
- éves statisztikai adatok

A fenti bekezdésekben egyes fogalmak többször előfordultak. Az egyik ilyen a **főkönyvi átadás** volt. A nagyobb szerveknél, vagy akár a nagyobb vállalatoknál is, nem csak egy ember foglalkozik a gazdasági események rögzítésével és az egyéb feladatokkal. Ezért a feladatok több szinten szét vannak osztva, és így a főkönyvi könyvelés és a zárások, majd a könyvvizsgálás más-más ügyintéző feladatai. Ezen a funkción keresztül áramlik az információ az ügyintézők között.

Egy másik fogalom a **lista**. Egy nagy szervezetnél adatok ezrei és bizonylatok százai kerülnek rögzítésre és karbantartásra, így lehetetlen egy-egy apró adatot megtalálni magában a rendszerben. A könnyű adatkeresés érdekében lehet ezeket a listákat lekérdezni, amelynél a számunkra szükséges adatokat kell megadni, majd ezeknek a paramétereknek megfelelően a rendszer leszűri a keresési feltételeknek megfelelő bizonylatokat. Ezeket a listákat lehet pdf, illetve excel formátumban menteni, és akár kinyomtatni is.

Összességében megfigyelhető, hogy az OrganP és az SAP rendszerek nem egy ponton mutatnak hasonlóságokat, illetve egyezőségeket, mert bizonyos szempontból a hivatalok és a nagyvállalatok működése megfeleltethető egymásnak. Ugyanakkor nem homogének, hiszen alapvető feladataikban különböznek, ám mindkét típusban a munkát több szintre osztják szét,

azok mennyisége és milyensége miatt, ezáltal egy-egy ügyintéző feladatköre is szűkül, egy-egy konkrét munkafolyamatot látnak el, és nem feltétlenül tudják átlátni a rendszert.

Dolgozatom szempontjából a számviteli folyamatokat ellátó programrészek a mérvadók, amelyek alapvető felépítése mind a bemutatott két programnál, mind a könyvelőszoftvereknél is ugyanolyan, az igazi eltérés a szervezetek közötti eltérésekből fakad. A könyvelőprogramok lényege, hogy több, kisebb vállalat számára végezhesse egy ügyintéző a munkát. Az SAP egy –általában- nagyvállalat igényeit elégíti ki több ügyintéző bevonásával, több szinten. Az OrganP pedig a közigazgatást hivatott szolgálni szintén több szinten és számos munkatárs alkalmazásával. Kérdőívemben mind az előbb említett három programkategória képviselteti magát, így ezek mindegyikéről egy aktuális képet prezentálhatok.

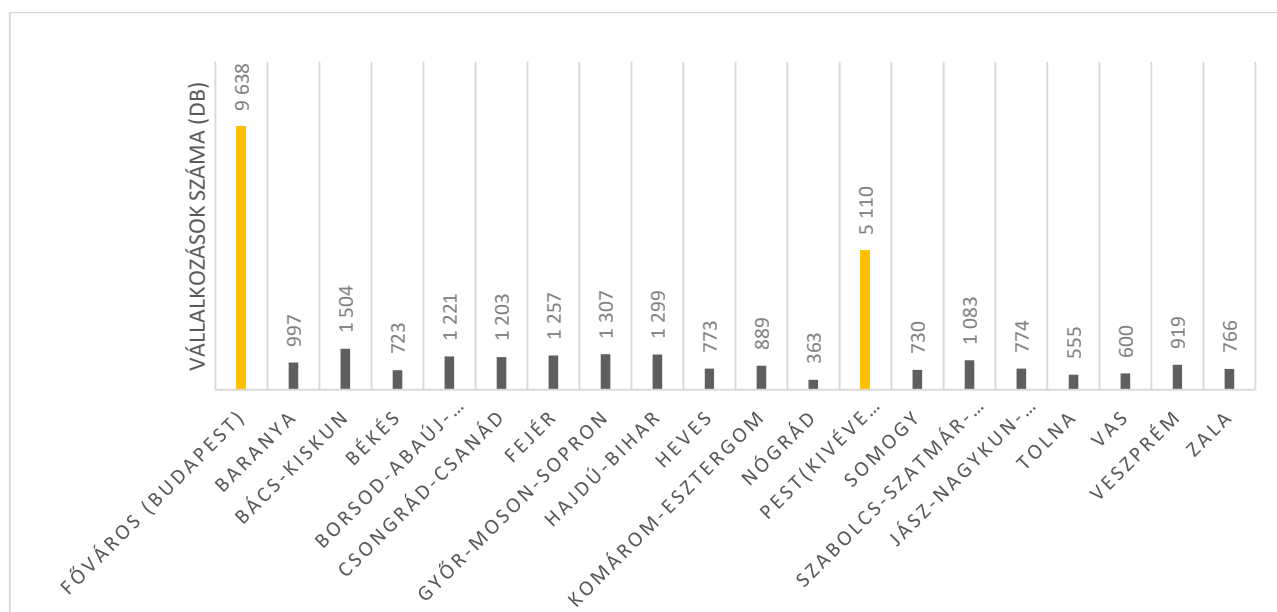
2. Piaci kitekintés a számviteli szolgáltatások területén

Empirikus kutatásom részletes bemutatása és elemzése előtt fontosnak tartom megismertetni az olvasót a könyvelés, a könyvelők, könyvvizsgálat és az adószakértés piacával –mindennel, ami a primer kutatásomhoz kapcsolódhat-, hogy viszonyítási alapot tudjak biztosítani válaszok értékeléséhez. A magyar piac szemléltetéséhez az **Opten online cégtár adatbázisát** használtam, mint forrást, amelyből a 6920-as TEÁOR szám alapján szűrtem le az adatokat, melynek pontos megfogalmazása: *Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység*. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy azért nem a szűkebb tartalmú könyvelés szakmakódja alapján vizsgálódom, mert egyrészt a számviteli tevékenység tartalmát tekintve tágabb, mint maga a könyvelés, illetve a jelölt TEÁOR szám alapján van lehetőség a nemzetközi összehasonlítás elvégzésére is.

2.1. Piaci körkép Magyarországon

Ahogy a fentiekben említettem, az általam bemutatott piacot a 6920-as TEÁOR szám alapján határoztam meg. Dolgozatom 1.4. bekezdésében már részletesen kifejtettem, hogy milyen tevékenységeket érthetünk ezalatt a TEÁOR szám alatt, illetve az ezalatt a szakág alatt értelmezhető szakmakódokat is ismertettem.

Magyarország területén a **2022. 10. 28. napi adatok alapján összesen 31 711 vállalkozás** van nyilvántartva ez alatt a TEÁOR szám alatt. Ezeknek a társaságoknak a megyénkénti megoszlását az ország területén a *14. ábra* mutatja.

14. ábra: Számviteli vállalkozások száma megyénként (2022.10.28)
Forrás: Opten adatgyűjtés alapján saját szerkesztés

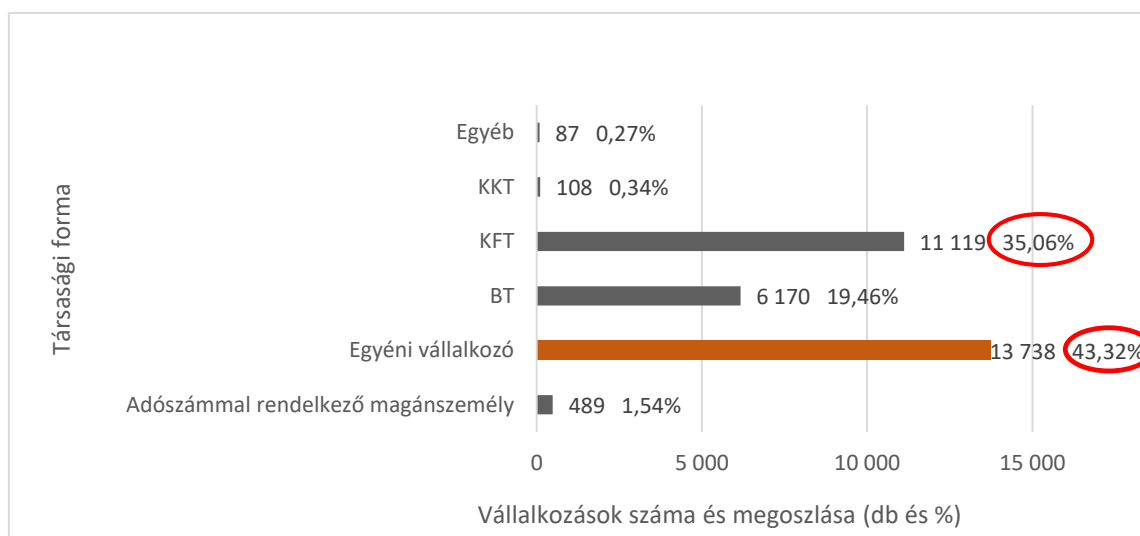
Az ábráról egyértelműen leolvasható, hogy Budapest és Pest megye messze kimagasló vállalkozás létszámmal rendelkezik, ám úgy gondolom ez egyáltalán nem meglepő, hiszen a nem számviteli vállalkozások száma is ezekben a régiókban a legmagasabb.

A kijelölt földrajzi egységek alapterületét és az ott található vállalati létszám alapján a magyar piac az alábbi jellemzőkkel bír:

- Az országban összesen 1 996 327 vállalkozás működik, melyből tehát 31 711 db folytat a fenti szakmakód szerinti tevékenységet, ami a **vállalkozások mindössze 2 %-a**.
- **Egy számviteli vállalkozásra** átlagosan 61,95, közel **62 nem számviteli vállalat** jut hazánkban.
- **Megyéenként átlagosan 19 darab** 6920-as TEÁOR számú vállalkozás található. A legnagyobb szám Nógrád megyében van, ahol 26, a legkisebb pedig Veszprém megyében, ahol mindössze 12 db számviteli vállalkozás. Leggyakoribb előforduló létszám (a vizsgált adathalmaz módusza) 21 darab.

Megoszlás társasági forma alapján

Fontos piac elemzési szempontnak tartom a számviteli vállalkozások társasági formák szerinti megoszlásának vizsgálatát. Hazánkban a legépszerűbb társasági formák a Kft (Korlátolt Felelősségű Társaság), a Bt (Betéti Társaság) és az egyéni vállalkozó, azonban előfordulnak kis létszámban egyéb formák is, mint a Kkt (Közkereseti Társaság), az adószámmal rendelkező magánszemélyek, illetve egy egyéb kategória, ahol rendkívül elenyésző létszámmal képviseltetik magukat további társasági formák (15. ábra).

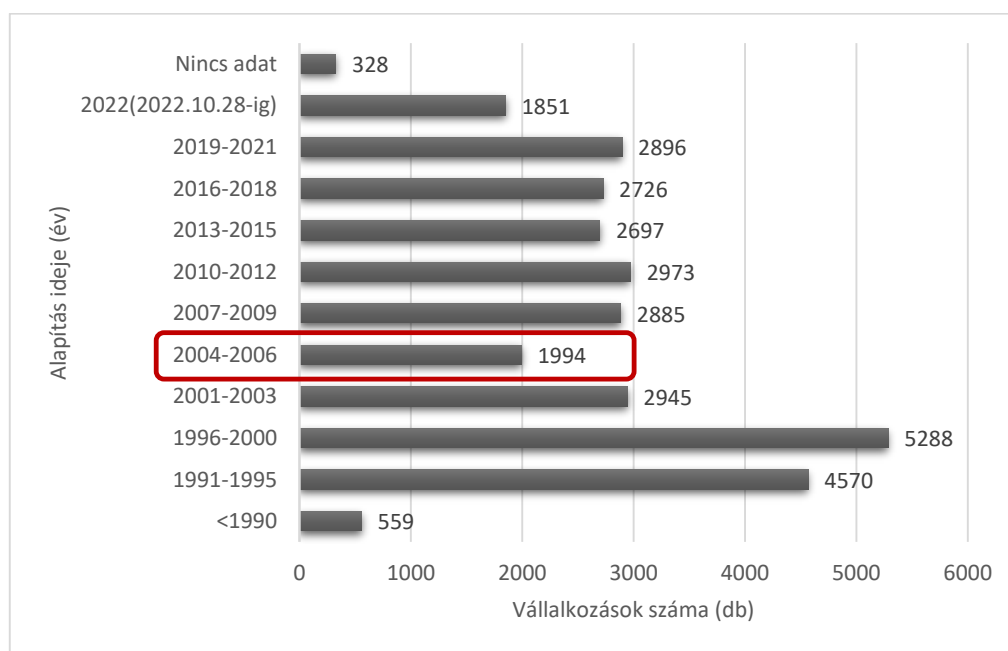
15. ábra Számviteli vállalkozások eloszlása és megoszlása társasági forma szerint (2022.10.28.)

Forrás: Opten adatgyűjtés alapján saját szerkesztés

A piac közel 98%-át tehát a fent említett három társasági forma teszi ki és ezek közül is több, mint 78%-ot a Kft és az egyéni vállalkozó formák, ami úgy gondolom méltán szemlélteti, hogy ezek azok a formák, amelyek legjobban alkalmazhatóak ebben a szektorban.

Megoszlás az alapítás dátuma alapján

A társasági formák után a következő lényeges szempont, amit fontos megfigyelni, -hiszen így egyes kiemelt időszakokat könnyen vizsgálhatunk- az a vállalkozások alapításának ideje. A 2000. előtti időszakot 5 éves, a 2001. utáni időszakot pedig 3 éves periódusokra bontottam fel (16. ábra).

16. ábra Számviteli vállalkozások eloszlása az alapítás időpontja szerint Magyarországon (2022.10.28.)
Forrás: Opten adatgyűjtés alapján saját szerkesztés

A diagramról könnyen leolvasható, hogy az évek előrehaladtával az egyes időszakok alatt alapított vállalkozások száma kicsit sem kezdett csökkenni, a 2004. és 2006. közötti időszakot leszámítva nagyjából ugyanazon a szinten mozog. A 2001. és 2021. közötti 20 éves időszak alatt *évente átlagosan 955,8, azaz közel 966 számviteli munkával foglalkozó társaságot alapítanak*, ami egy hatalmas szám. Ennek a jelenségnek véleményem szerint két fő oka van: az első, ahogy fentiekben is említettem, közel 2 millió nem számviteli vállalkozás működik jelenleg hazánkban, és ezeknek a vállalatoknak a száma is évről évre nő, hiszen a vállalkozási kedv egyáltalán nem csökken, sőt, jelenleg növekvő tendenciát mutat és szüksége van ezeknek a társaságoknak a számviteli szakemberekre, vállalkozásokra. A második ok az, hogy ahogyan az előző fejezetben megállapítottam, a két legkedveltebb társasági forma az egyéni vállalkozó és a Kft, és ezáltal előtérbe kerül az a lényeges szempont, hogy ezeknek a vállalkozásoknak és

vállalkozóknak a munka teherbírása véges, tehát újabb és újabb szakemberekre van szükség. Itt utalnék az előző indokomra, a vállalkozási kedvre, ami természetesen ebben a szektorban is érvényes, így itt is a szakemberek szívesen alapítanak saját vállalkozást, tehát nő ezeknek is a száma.

2.2. Nemzetközi kitekintés

Nem lehet teljes a piac bemutatása nemzetközi kitekintés nélkül. Dolgozatomban az Európai Unió (az Egyesült Királyságot is beleértve) helyzetéről szóló **IBIS World jelentést** használok fel (*IBIS WORLD, 2022*). Mielőtt konkrét számadatokat közölnék fontos meghatározni, hogy mit is tartalmaz az IBIS által meghatározott piac. Az iparág számos szolgáltatást foglal magában, ilyenek a számviteli, könyvvizsgáló, könyvelési tevékenységek és az adótanácsadás. Pontos ipari tevékenységek pedig a következők:

- pénzügyi számlák készítése, hitelesítése
- pénzügyi számvitel
- külső auditálás (azaz a könyvvizsgálás)
- vállalkozási jövedelemadó szolgáltatás nyújtása
- tranzakciós nyilvántartások vezetése

Ezek a tevékenységek meg is egyeznek az 1.4. fejezetben meghatározottakkal, azonban a jelentésben kiemelik, hogy az ágazat nem foglalja magában a számviteli rendszerekkel vagy a költségvetési ellenőrzési tevékenységekkel kapcsolatos vezetési tanácsadást, amit viszont a magyar szolgáltatáskör tartalmaz, tehát hazánkban bővebb a tevékenységekör.

Az IBIS 2022.03.15. napján frissített jelentése által közölt adatok szerint összesen az EU-ban **613 604 db** a fenti tevékenységeket folytató **számviteli vállalkozás működik**. A magyar piac tehát a maga 31 711 vállalkozásával az uniós piac mindössze 5 %-át teszi ki. A jelentés adatai alapján a piac vállalkozásai összesen 1 473 873 szakembert alkalmaznak és a piac méretét 146 milliárd euró összegben határozták meg.

Bár a szakma **4 nagy piacvezető vállalatot** tart nyilván, az IBIS egy kiegészítéssel 5 könyvelő és könyvvizsgáló tevékenységet folytató vállalatot határozott meg jelentésében, mint piacvezetőket (*1. táblázat*).

PriceWaterhouseCooper International Ltd 	1998 óta működik ezen a néven összesen 157 országban világszerte 295 000 fő alkalmazottal a leányvállalatai által, központja Angliában, Londonban található, 2022-es eddigi bevétel 50,3 milliárd USD.
1845 óta található a piacon, központja szintén Londonban található, alkalmazottainak száma 415 000 fő és bevétele 59,3 milliárd USD a 2022-es adatok szerint.	Deloitte Touche Tohmatsu Ltd
Ernst & Young Global Ltd 	közel 150 országban és több, mint 700 irodával vannak jelen világszerte.
Holland székhelyű 1987. óta a piacon jelenlévő vállalat, 2021-es adatai szerint az alkalmazottainak létszáma 236 000 fő, bevétele 32,13 milliárd USD.	KPMG International Ltd
BDO Global Coordination BV 	2021-es időszak eredménye több, mint 11 milliárd USD volt, világszerte 164 országban és 1713 irodában 95 414 szakemberrel folytatják tevékenységüket 1963 óta.

1. táblázat Piacvezető számviteli vállalkozások az EU-ban

Források: IBIS WORLD, 2022; PWC, 2022, Deloitte, 2022, EZ, 2022, KPMG, 2022, BDO, 2022

Ezek a vállalatok mind jelen vannak hazánkban, azonban kimondottan a hazai alapítású vállalkozások mérete meg sem közelíti ezekét a piacvezetőket. Ugyanakkor ezek a vállalatok

példaként szolgálhatnak számunkra, hiszen egy „egyszerű” könyvelő vállalkozás is elérhet ekkora sikereket. A sikerekhez vezető út rögzös és hosszú, azonban valahol el kell kezdeni. Véleményem szerint ez az első lépés a tökéletes könyvelőprogram kiválasztása vagy inkább létrehozása.

De hogyan is néz ki a tökéletes könyvelőprogram? Kérdőíves kutatásomban a szakemberek véleményét kértem ki és a következő fejezetben részletesen ismertem, mi is a szakértők álláspontja.

3. Empirikus kutatás a számviteli szakma jelenének és jövőjének feltárása érdekében

3.1. Kutatás módszertana

A következőkben empirikus kutatásomat és annak eredményeit fogom bemutatni.

Kutatásom célja a számviteli szakma jelenlegi helyzetének és jövőjének feltárása, kimondottan a könyvelők helyzetének elemzése, a digitalizáció térhódításának felmérése, illetve jelenleg a piacon elérhető könyvelő programok által nyújtott szolgáltatások bemutatása, értékelése a szakmában tevékenységet folytató szakemberek objektív véleményére is alapozva.

Öt **kutatási kérdésekre** kívánok választ találni (2. táblázat).

Kutatási kérdések	
1.	A számviteli szakemberek munkaköre milyen mértékben alakult át az elmúlt időszakban és melyek a további előrejelzések?
2.	Melyek azok a funkciók, amelyek az egyes könyvelő programokban feleslegesek vagy átalakításra szorulnak?
3.	A számviteli szakemberek mennyiben támogatják az egységesség megvalósulását a munkájuk során?
4.	Az egyes számviteli tevékenységek milyen mértékben válthatók ki digitalizációs megoldásokkal?
5.	Milyen összefüggések mutathatók ki a számviteli szakemberek egyes karakterisztikus jellemzői és a digitalizációra vonatkozó igény között?

2. táblázat: Kutatási kérdések
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

A kutatás során **célcsoportom** a jelenleg a számviteli, de főként könyvelői szakmában dolgozók voltak. Kérdőívemben ezeknek a szakembereknek a véleményét mértem fel a jelenleg a piacon elérhető könyvelőprogramok, az azok által tartalmazott funkciók minőségével kapcsolatban, illetve arról, hogy a digitalizáció milyen mértékben változtatta meg mindennapi munkájukat, és melyek a szakma kilátásai a jövőre nézve.

Kutatásom **módszertanilag** egy értékelő és feltáró kutatás, más szempontból kvalitatív kutatás, illetve magában foglal kvantitatív adatelemzést is. A kvantitatív adatok egyaránt szekunder és primer adatforrásokból származnak. A primer adatgyűjtés során **online kérdőív** segítségével a számviteli, könyviteli tevékenységet folytató szakemberek véleményére koncentráltam, hiszen ők tudnak objektív képet adni a szakma helyzetéről. A dolgozat szekunder kutatási részében, a

szakirodalom feldolgozása során *rendszeres irodalomkutatást* folytattam, kiegészítve online keresésekkel az elméleti háttér részletes, pontos reprezentációjához. A piaci kitekintéshez *adatbázis kutatást* alkalmaztam. Az adathalmazt statisztikai módszerekkel elemeztem.

Kérdőívem alapvetően kvantitatív alapokon nyugszik, azonban mivel tartalmaz nyílt kérdéseket is, nem nevezhető standardizáltnak, annak ellenére, hogy számos olyan kérdést tartalmaz, amelynek eredményét számszerűsítve elemezni és ábrázolni lehet. Egy kivétellel - tehát összesen 21 db- minden kérdés kitöltése kötelező jellegű volt.

Az adatgyűjtés **időtartama**: 2022. október 19-2022. november 1.

A **minta elemszáma**: 81

A kérdőív 22 kérdésből állt, amit két nagy egységre osztottam szét:

1. Alapadatokat felmérő kérdések
2. Témaszpecifikus kérdések

Az **alapadatokat** érintő kérdések során a minta karakterisztikáját kívántam felmérni és egyúttal egy alapot adni a további, már a dolgozatomban absztraktjában egyik kutatási kérdésként említett összefüggés vizsgálatokhoz. Ehhez a szekcióhoz 12 kérdés tartozik.

A **témaszpecifikus** kérdések során pedig a szakemberek véleményét igyekeztem felmérni a szakma jelenlegi helyzetével, a jelenlegi tevékenységükkel kapcsolatban, illetve azt szerettem volna megtudni, hogy mi a szakma által meghatározott jövőkép. Ezen szekció keretein belül 10 kérdést határoztam meg.

A kérdőív során az empirikus kutatások közel összes lehetséges **kérdéstípusát** alkalmaztam. Így kívántam színesíteni a felmérést, illetve ezáltal tudtam igazán hatékony kutatást végezni. Az alábbi típusok jelentek meg kérdőívemben (kettőspont után a kérdőívben szereplő sorszám került feltüntetésre):

- zárt kérdések:
 - dichotón (kétkimenetelű): 2.
 - többkimenetelű:
 - szelektív: 4., 6., 9., 10., 15. (táblázatos)
 - kombinatív: 12.
- nyílt kérdések: 1., 5., 8., 11., 14., 16., 19., 20., 21.

- vegyes kérdések (alapvetően zárt és többkimenetelű, de *egyéb*, nyílt válaszlehetőséggel is rendelkezik):
 - kombinatív: 3.
 - szelektív: 7.
 - értékelő kérdések (dolgozatom során 7 fokozatú Likert-skálát alkalmaztam az értékelő kérdések során): 13. (táblázatos), 17., 18. (táblázatos), 22.
- Valamennyi érintett kérdés esetében a 7 fokozatú Likert-skála 1-es értéke a leggyengébb, a 7-es értéke pedig a legerősebb intenzitást jelöli.

A kutatással kapcsolatos elvárásaim, **előzetes feltevések**:

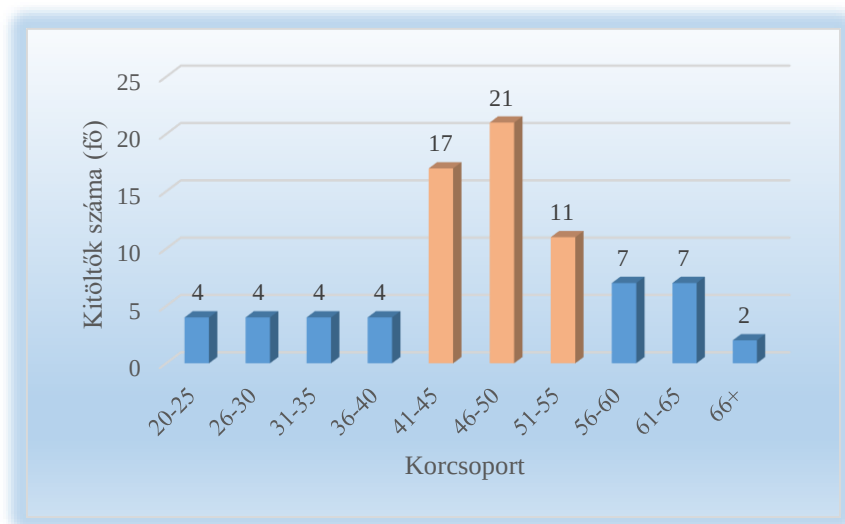
1. az ország minden tájáról legalább 70 szakember véleményének megismerése,
2. a jelenleg piacon lévő könyvelőprogramok minőségének felmérése, piacvezető szoftverek feltérképezése a kitöltők válaszai alapján,
3. a könyvelők jelenlegi feladatköreinek behatárolása,
4. a szakma jelenlegi helyzetének meghatározása a szakemberek véleménye alapján,
5. az egyes számviteli tevékenységek lehetséges digitalizációs megvalósításainak valószínűsége,
6. a könyvelő és ügyfél kapcsolatának felmérése,
7. a válaszadók jövőre vonatkozó gondolatainak megismerése,
8. a szakemberek véleményének megismerése azzal kapcsolatban, hogy a szakma mennyire helyettesíthető a digitalizáció által.

3.2. A minta karakterisztikája

Mielőtt a szakmai kérdésekre adott válaszok részletes elemzésébe belekezdenék, a kitöltőkről beérkezett alapvető információkat szeretném ismertetni. Összesen 12 kérdést tettem fel a szakemberekre és a munkahelyükre vonatkozó adatokkal összefüggésben.

3.2.1. Kitöltők életkora, neme és földrajzi elhelyezkedése

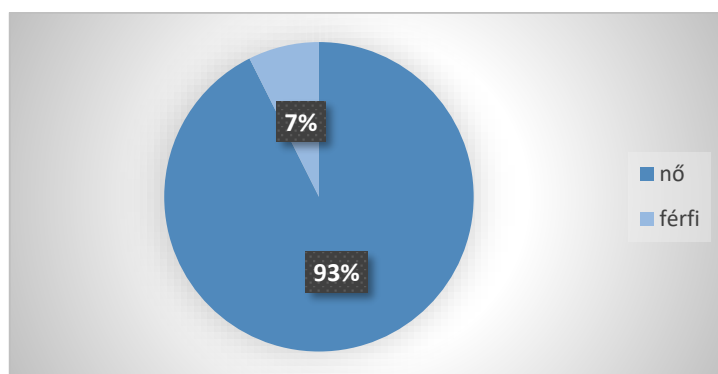
Összesen 81 szakember töltötte ki a kérdőívet, akiknek az **életkora** 20-tól egészen 69 évig terjedt, így egy széles skála alapján vizsgálódhatok (17. ábra). A nyílt kérdésre érkezett válaszok alapján az átlag életkor, a módusz és a medián is 47 év lett, a pontos eloszlást pedig a 17. ábra mutatja.

17. ábra: A kitöltők száma korcsoportonként
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

A 41-től 55 éves korig terjedő intervallumban található meg a kérdőív kitöltőinek legnagyobb része, 61%-a. Az eredmény elég jól szemlélteti, hogy a szakmának komoly utánpótlásra van szüksége, hiszen 20-25 éven belül a szakemberek nagy százaléka nyugdíjas korba fog lépni, annak ellenére, hogy számos olyan eset van, amikor nyugdíj mellett is tovább folytatják tevékenységüket (lásd részletesebben: *szakemberek munkaidejére vonatkozó kérdés elemzése*).

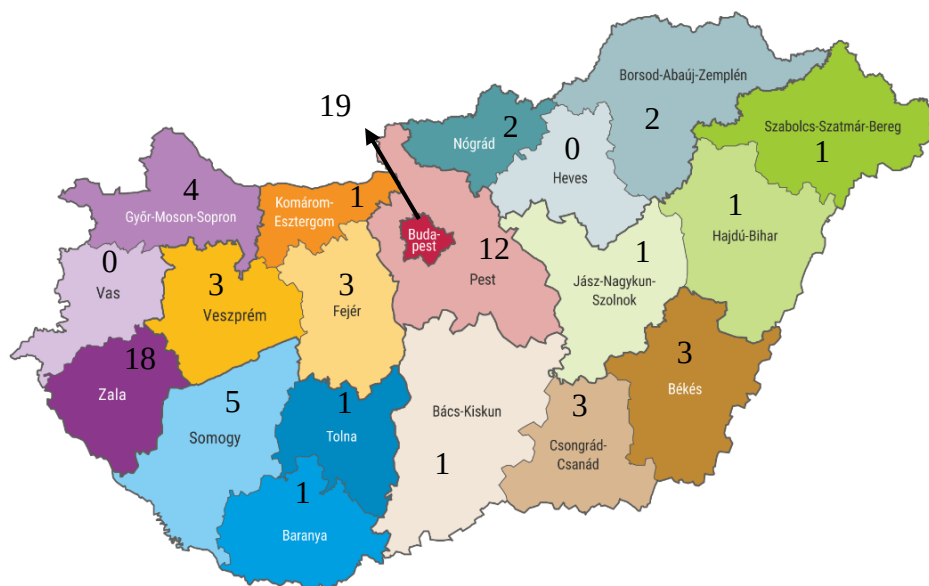
A **nemek szerinti megoszlásra** vonatkozó zárt kérdésre érkezett válaszok közel sem voltak annyira meglepők, mint az életkor meghatározásánál, hiszen köztudott, hogy a számviteli, illetve könyvelői szakma kimondottan női hivatás, amit a kérdőíves kutatásom eredményei is méltán igazolhatják. Így tehát teljesen előre kiszámítható módon a kitöltők nemek szerinti megoszlásában a nők domináltak (18. ábra).

18. ábra: A minta nemek szerinti megoszlása
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Fontosnak gondoltam az alapadatok között megtudni a kitöltők **földrajzi elhelyezkedését** is. Kérdőívemben a szakemberek hazánk 19 vármegyéje, illetve Budapest közül tudtak választani

egy legördülő listából. Végül összesen 17 vármegyéből és Budapestről érkeztek kitöltések (19. ábra). Heves és Vas vármegyét nem jelölte a kitöltő szakemberek egyike sem. A legtöbb válasz Budapest területéről érkezett, 19 darab, a második helyen Zala megye végzett 18 kitöltéssel, majd harmadikként Pest megye (kivéve Budapest) 12 válasszal. A többi megyéből érkezett válaszok száma elenyésző, hiszen az előbb említett 3 közigazgatási terület a kitöltések 61 %-át teszi ki, így a további 32 válasz földrajzi egységenként átlagosan 2 szakember véleményét jelenti mindössze.

19. ábra Kitöltők eloszlása Magyarország területén (fő)
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

3.2.2. Kitöltők szakmai végzettségéhez, mindennapi munkájához kapcsolódó alapadatok

Az általános alapadatok megismerése után bemutatom, hogy az általam megkérdezett szakemberek milyen végzettséggel, illetve milyen formákban végzik mindennapi munkájukat. Úgy gondolom ezek a kérdések elengedhetetlenek voltak, hiszen a válaszok nem csak a mélyebb szakmai kérdésekkel hozhatók összefüggésbe, hogy részletesebb, összetettebb következtetéseket is levonhassak, hanem a jelenleg a szakmában dolgozókat is jól jellemzi.

Iskolai végzettség

Az *első* ilyen kérdés a kitöltők számvitelhez kapcsolódó szakmai **iskolai végzettségének** felmérésére irányult. Ennél a kérdésnél a válaszadók több választ is megjelölhettek, hiszen a legtöbb szakember nem csak egy képesítéssel rendelkezik, hiszen ahogy az első fejezetben is említettem, a jó könyvelő egyik feladata a folyamatos továbbképzés. Az általam felsorolt 7

opció túl egyéb kategória lehetőségét is nyitva hagytam, ahova szintén érkeztek meglepő válaszok is (3. táblázat).

Számviteli végzettség megnevezése	Végzettséggel rendelkezők száma (fő)
Mérlegképes könyvelő	63
Pénzügy-számvitel alapképzés	15
Pénzügyi-számviteli ügyintéző	14
Gazdálkodási és menedzsment alapképzés	12
Mesterképzés	10
Adótanácsadó	4
Közgazdász	3
Okleveles könyvvizsgáló	2
Társadalombiztosítási szakelőadó	1
Felszámoló és vagyonfelügyelő szakember	1
Nincs számviteli szakmai végzettségem	1
IFRS mérlegképes könyvelő	1
Gazdasági mérnök	1
Phd cím	0

3. táblázat Kitöltők eloszlása számviteli végzettség szerint
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

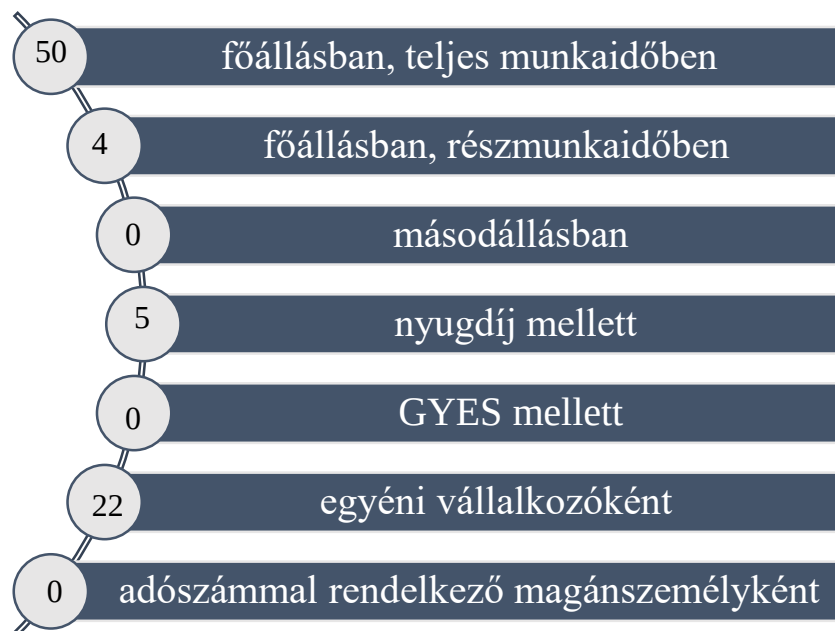
Ahogy várható volt egy főként könyvelőkre koncentrálódó kérdőívnel, a kitöltők 78 %-a rendelkezik **mérlegképes könyvelő** képesítéssel. Ami azonban tényleg érdekes, hogy több olyan szakma is képviselteti magát a kutatásomban, ami első olvasásra eléggé irrelevánsnak tűnhet, mint például a gazdasági mérnök, vagy társadalombiztosítási szakelőadó, vagy a felszámoló és vagyonfelügyelő szakember. Ám a kitöltők egyenkénti válaszainak megtekintése után egyértelművé vált, hogy ezek a különleges képesítések minden esetben nem a fő szakmát jelentik, csak mellékszakmaként értelmezhetők. Ez a példa is bizonyítja a korábban többször említett könyvelőkre vonatkozó kötelezettségeket, miszerint a jó szakember folyamatosan fejleszti, bővíti tudását, akár ilyen nem szokványos képesítésekkel, így válva értékesebb, magasabb szintű szakértővé. A kérdőívet kitöltők 47%-a legalább két bizonyítvánnyal rendelkezik a táblázatban felsorolt képesítések közül.

A mérlegképes könyvelő képesítés mellett további 4 képesítés is képviselteti magát nagyobb számban, egyenként 12-29%-ban. Fontosnak tartom kiemelni, hogy ezek közül a képesítések közül egy OKJ bizonyítvány, 2 egyetemi alapképzés, illetve az utolsó pedig a mesterképzés,

ami szintén az előbb kifejtett szakmai fejlődést reprezentálja, emellett azt is, hogy a szakma a három képzési szint bármelyikén képesítést szerzett szakembereket egyaránt tudja foglalkoztatni.

Munkaidő és munkaviszony

A második, ehhez a fejezetrészhez kapcsolódó kérdésben a szakemberek **munkaidejét és munkaviszonyát** mértem fel (20. ábra).

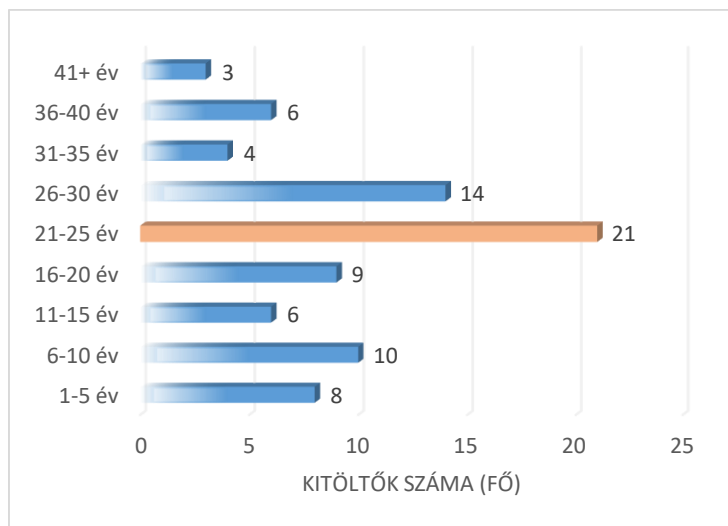

20. ábra Kitöltők eloszlása foglalkoztatási forma szerint (fő)
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Várakozásaimnak megfelelő válaszok érkeztek, hiszen a 50 kitöltő jelölte, hogy főállásban és teljes munkaidőben foglalkozik számviteli tevékenység folytatásával, azaz az általam megkérdezett szakemberek 62%-a. Ehhez hasonló munkaidőt jelentő, mégis más munkaviszonyt jelentő válaszlehetőségként 22 válasz érkezett az egyéni vállalkozó lehetőségre, a kitöltések 27%-a. További 5 fő nyugdíj mellett, illetve 4 fő főállásban, viszont részmunkaidőben folytat számviteli tevékenységet. A fel nem sorolt 3 egyéb válaszlehetőséget egyetlen kitöltő sem választotta.

Szakmában eltöltött évek

Harmadik kérdésként a szakembereket a számviteli szakmában eltöltött **munkaéveikről** kértem tájékoztatást egy nyílt kérdés keretein belül (21. ábra).

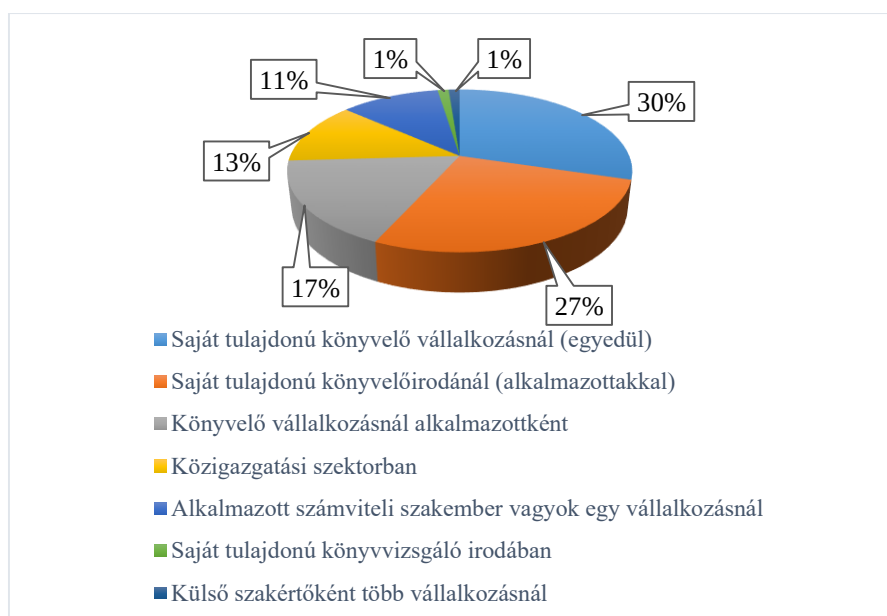

21. ábra Kitöltők eloszlása korcsoportok szerint
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

A válaszadók szakmai munkával töltött idejének átlagát 21 évben határoztam meg, a legkisebb érték 1 év volt, egy 20 éves pénzügyi-számviteli ügyintézőé, a legnagyobb pedig 50 év, ez egy nyugdíj mellett dolgozó 68 esztendőes egyéni vállalkozó mérlegképes könyvelőé.

Beosztás, pozíció

Negyedik, egyben utolsó, ehhez a szekcióhoz tartozó kérdésként a szakemberek **beosztására**, munkahelyen betöltött **pozíciójára** irányítottam a figyelmet (22. ábra).

22. ábra Kitöltők munkahelyükön betöltött pozíciójának megoszlása
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

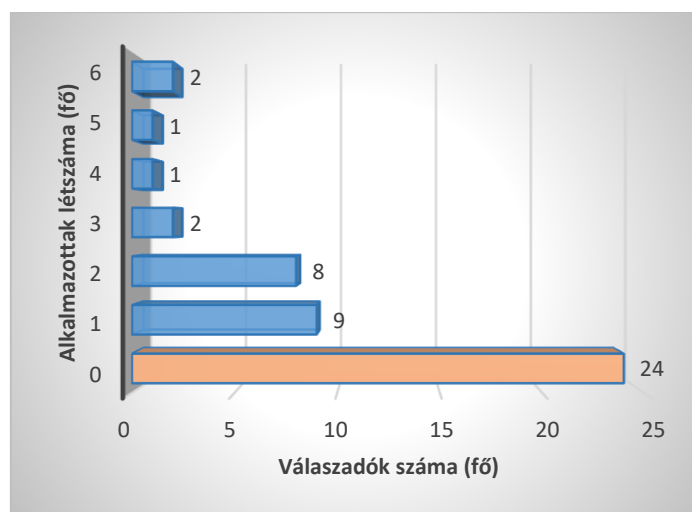
A kitöltők 74%-a könyvelő vállalkozásánál dolgozik, azonban érdekesebb adat, hogy a válaszadók 58%-a saját tulajdonú könyvelő, vagy könyvvizsgáló irodát vezet.

3.2.3. Válaszadó vállalkozásokról szóló adatok

A minta karakterisztikájának felméréséhez olyan kérdéseket is beépítettem a kérdőívembe, melyek azokra a **vállalkozásokra** irányulnak, ahol a szakemberek a tevékenységüket végzik. Ehhez a szekcióhoz az alapadatokról szóló 12 kérdésből 5 db tartozik.

Alkalmazottak száma

Az *első* ide tartozó kérdésben az előbb említett 47 fő (kitöltők 58%-a) vállalkozás tulajdonost kérdeztem meg arról, hogy **hány alkalmazottal** dolgoznak (23. ábra).

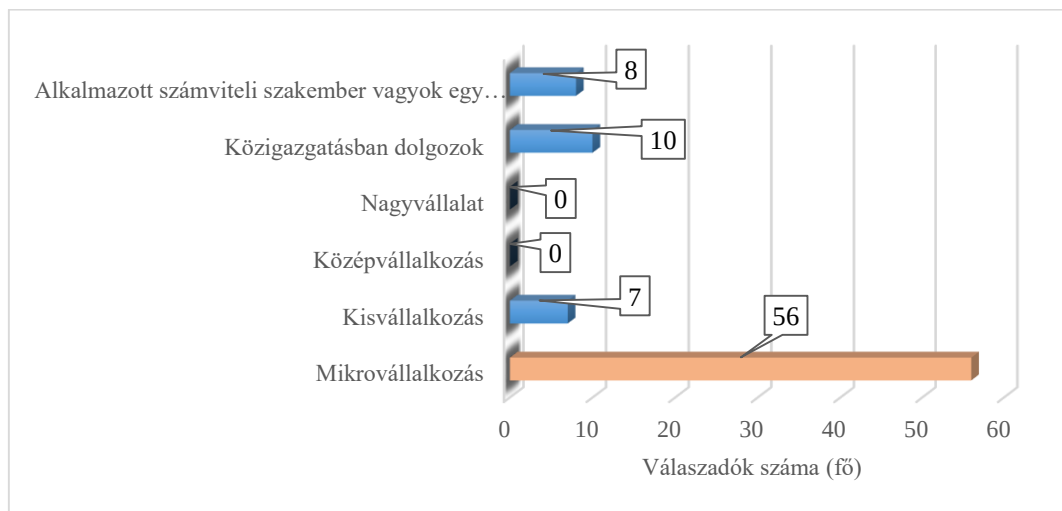
23. ábra: A vállalkozásként működők alkalmazottainak száma
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Az 22. ábráról már leolvasható volt, hogy 24 fő saját tulajdonú vállalkozását vezeti, viszont egyedül, azonban a további 20 vállalkozás vezetőitől ennek a kérdésnek a keretein belül tudtam választ kérni. A válaszok alapján megállapítható volt, hogy az átlagos alkalmazotti létszám 1,1, a foglalkoztatotti skála eredményei pedig 0 és 6 között mozognak. Ezekből következtetésként levonható, hogy a könyveléssel foglalkozó vállalkozások nagy hányada alkalmazottak nélkül, vagy mindössze 1 vagy 2 alkalmazottal folytatja tevékenységét. Ezzel kutatásom eredménye is igazolja a második fejezetben leírtakat, miszerint ezek a vállalkozások többségében mikro vállalkozások.

Vállalkozások szervezeti típusa

A *második* kérdés tartalmilag szorosan kapcsolódik az elsőhöz. Itt azonban minden egyes kitöltőt megkérdeztem azzal kapcsolatban, hogy **milyen típusú az a szervezet**, amelynél munkáját végzi (24. ábra).

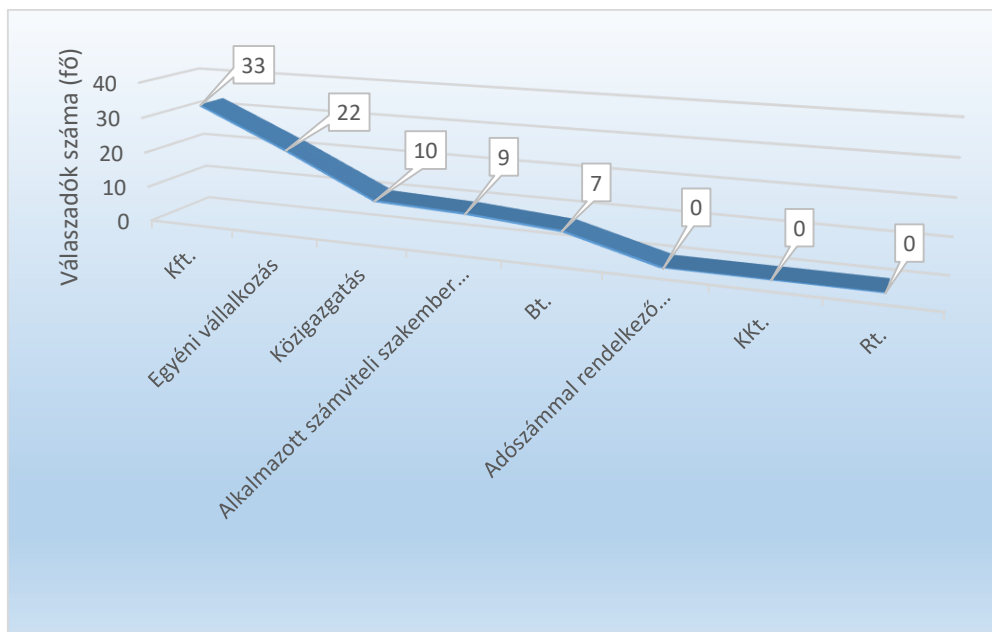
A szekció vállalkozások szervezeti típusaira irányuló kérdésének eredménye az első kérdés megerősítéseként és hangsúlyozásaként is értelmezhető, hiszen a mikrovállalkozás lehetőség mellett a válaszadó szakemberek 69 %-a döntött.

24. ábra Számviteli vállalkozások száma szervezeti típus szerint
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

3.2.3.3. Vállalkozások társasági formája

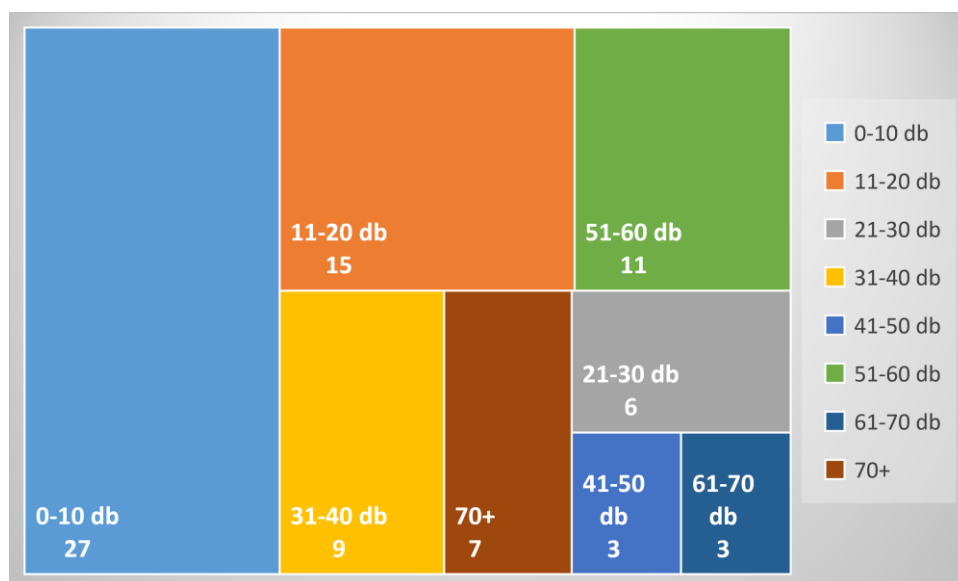
Harmadik, a vállalkozásokkal kapcsolatos kérdésemben a számviteli vállalkozások **társasági formájáról** kérdeztem meg a kitöltőket (25. ábra). Dolgozatom második fejezetében már foglalkoztam a magyar, illetve az EU-s piacutatás során a társasági formákkal, és ott egyértelműen kimutatható volt a két piacvezető forma, a Kft. és az Egyéni vállalkozás. A beérkezett válaszok is megerősítették ezt a tényt, hiszen a Kft. forma az eredmények 41%-át, illetve az Egyéni vállalkozások az eredmények további 27%-át tették ki.

25. ábra Kitöltők száma a munkahelyük társasági formája szerint
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Ügyfelek száma

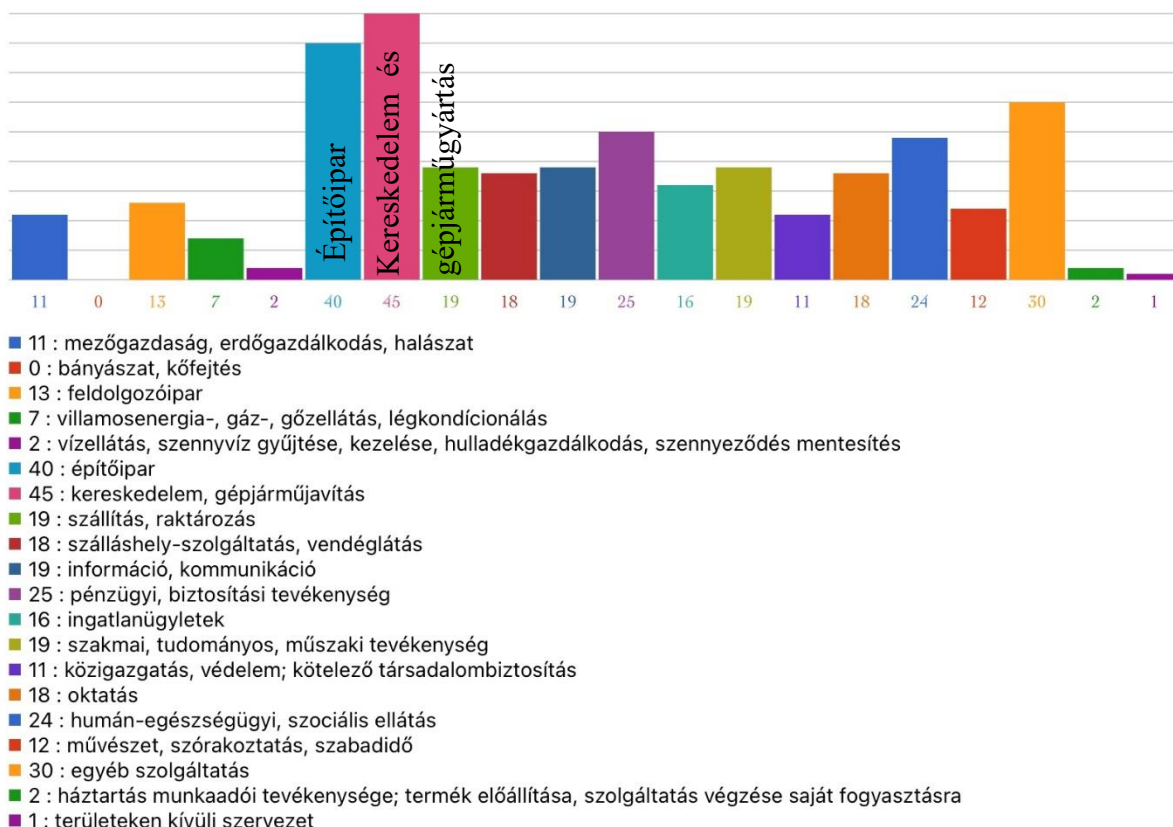
A következő, *negyedik* kérdésben a szakemberek által végzett munka mennyiségét szándékoztam felmérni azáltal, hogy egy nyílt kérdés keretében meg kellett adniuk, **hány társaság számára végeznek számviteli tevékenységet** a felmérés időpontjában (26. ábra). Az eddigi nyitott kérdésekhez viszonyítva itt figyelhettem meg a legszélesebb skáláját a válaszoknak. A 81 kitöltő 0 és 150 között határozta meg az általuk felügyelt vállalkozások számát. Itt lehetséges, hogy nem azonosan értelmezték a kérdést a válaszadók, és nem az egy főre jutó ügyfelek számát adták meg, hanem adott esetben az egész vállalkozás ügyfélkörét. Az adatok súlyozott *számítási átlaga 31 darab*, ami számomra sokkal hihetőbb, viszont még mindig nagyon magas eredmény. Azonban, ha visszatekintünk a második fejezet 2.1. bekezdésére, akkor újra értékelődik ez a szám, hiszen ott megállapítottam, hogy hazánkban egy számviteli vállalkozásra közel 62 nem számviteli vállalkozás jut, tehát 62 ügyfél, akiket jelen szekció első kérdésénél meghatározott vállalkozásonként átlagosan 1,1 alkalmazottnak és a vállalkozás tulajdonosának kell felügyelnie, azaz ez alkalmazottnaként 31 ügyfél. Következtetésképpen a piackutatás adatai majdnem megegyeznek a kérdőíves primer kutatásom eredményeivel ebben a kérdéskörben.

26. ábra Szakemberek által ügyfélként nyilvántartott vállalkozások száma
 Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Ügyfelek besorolása gazdasági ágazatokba

Az utolsó, a vállalkozások jellemzőit felmérő *ötödik* kérdésben a kitöltőket arra kértem, hogy jellemezzék azokat a vállalkozásokat, amelyek számára végzik számviteli tevékenységüket. **19 gazdasági ágazatot** (27. ábra) soroltam fel, és egyéb kategóriaként *területeken kívüli szervezet* lehetőséget is meg lehetett jelölni. A kérdés zárt, több kimenetelű és kombinatív volt, tehát a szakemberek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. A legnépszerűbb ágazat a kereskedelem és gépjárműjavítás lett 45 válasszal, viszont nem sokkal maradt le tőle az építőipar, amire 40 válasz érkezett. 0 kitöltő jelölte meg a bányászat, kőfejtés ágazatot, azonban további három ágazatot is csak 2-2 és 1 szakember választotta. Összességében az egyes ágazatokat átlagosan 16,6 fő jelölte meg.

27. ábra Kitöltők ügyfeleinek besorolása gazdasági ágazatokba
 Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

A fenti adatok csak az egyes ágazatokat jellemzik, azonban kutatásom fő célja a könyvelők jellemzése, így megvizsgáltam, hogy a szakemberek hány ágazatot érintenek ügyfeleik által. Ezek a számok azért fontosak, mert a könyvelőnek minden egyes ágazathoz kapcsolódó jogszabályokkal, pályázati lehetőségekkel és még sok egyéb információval tisztában kell lenniük, hogy munkáját érdemben tudják végezni, és ez nem kevés előzetes és folyamatos többletmunkát jelent számukra.

Mindezen adatok, kimutatások és összefüggések, amelyeket ebben a fejezet részben meghatároztam, a kérdőívem második, mélyebb szakmai kérdéseket érintő részének alapjaként szolgálnak majd, hiszen a további válaszok érdemi elemzéséhez és az összefüggések meghatározásához elengedhetetlenek lesznek.

3.3. Témaszpecifikus eredmények

A következőkben mélyebb, szakmai kérdéseket fogom bemutatni és az eredményüket elemezni. Az ebben a fejezet részben szereplő 10 kérdést 3 szekcióra osztottam szét tematikájuk szerint: *könyvelőprogramok és azok funkciói, az egységesség, a digitalizáció.*

3.3.1. Könyvelőprogramok és azok funkciói

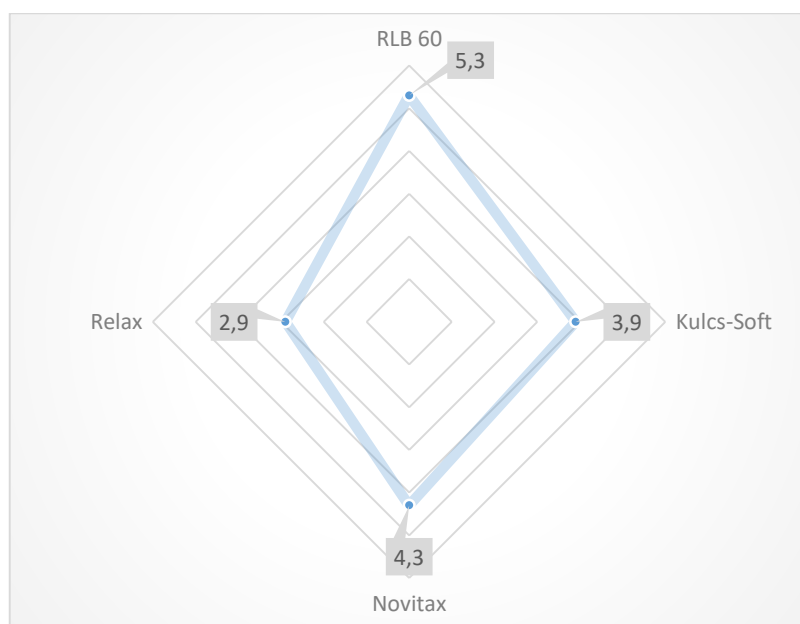
Az szekció *első* kérdésében a szakemberek által használt **könyvelőprogramok minőségét** mértem fel a kitöltők 7 fokozatú **Likert-skálán** való értékelése alapján. A kérdőív 13. számú kérdésében 11 program közül tudtak választani a megkérdezettek.

Összesen 8 válaszlehetőségből: az előbb említett 7 fokozatú Likert-skála számaiból, ahol az 1-es szám azt jelentette, hogy egyáltalán nem elégedett a programmal, amit használ, a 7-es pedig azt, hogy teljesen elégedett vele. 8. lehetőségként a *Nem ezt a programot használok* jelölést illesztettem be, mert a kérdés minden sorát ki kellett tölteni. Mivel nem soroltam fel a piacon elérhető összes programot, 14. kérdésként egy nyitott válaszlehetőségű kérdés keretein belül a válaszadók leírhatták az általuk használt program nevét és az értékelésüket, így ezeket a válaszokat egyesével kellett táblázatba rendeznem.

A válaszadók további 26 programot neveztek meg és értékelték a 14. kérdésben, tehát a 81 kitöltő összesen 37 programot nevezett meg. A legnépszerűbb program (4. táblázat, 28. ábra) az RLB 60 lett, 33 válasszal, azaz a kitöltők 41%-nak választásaként, majd következett a Kulcs-Soft 13, a Novitax 11 és a Relax program 10 jelöléssel, egyenként 12-16%-os kitöltői arányt eredményezve. Összesen tehát ez a 4 program a válaszadó szakemberek 83%-nak a mindennapi munka során használt programja. Azonban sokkal érdekesebb eredményeket mutattak az értékelések.

Program neve	Válaszok száma	1	2	3	4	5	6	7	Átlag
RLB 60	33	5	0	3	1	1	8	15	5,3
Kulcs-Soft	13	4	0	2	1	1	3	2	3,9
Novitax	11	4	0	1	0	0	2	4	4,3
Relax	10	6	0	0	1	1	0	2	2,9

4. táblázat Legnépszerűbb programok és azok értékelései a Likert-skála értékei alapján
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

28. ábra A 4 legnépszerűbb könyvelőprogramok értékelése Likert-skálán
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

A 37 szerepeltetett program *összesített átlaga 4,9* lett, az egyenkénti átlagok értékei egy 1,1 és 7 közötti skálán helyezkednek el. A Likert-skálán történő eredmények értékeléséhez az alábbi kategóriákat állítottam fel:

-3,4 nem megfelelő

3,5 - 4,9 közepes

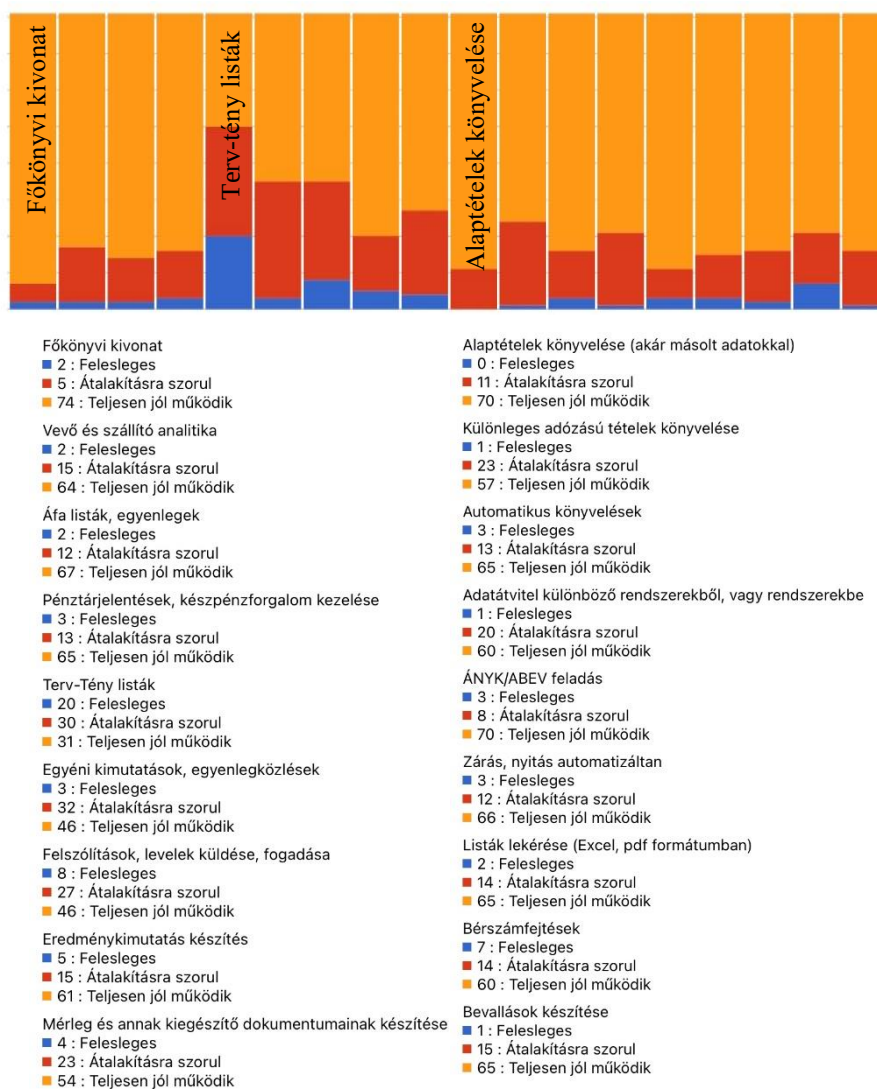
5,0 - 6,4 jó

6,5 – 7,0 kiváló.

Az átlag érték a közepes kategória felső határán van, ami azt mutatja, hogy a megkérdezett **könyvelők nincsenek igazán megelégedve** az általuk használt programmal. 2,5-ös átlag alatt 7 program végzett, a felsorolt programok 19%-a, ami nagy arány és azt jelzi, hogy a piacon elérhetőek rendkívül gyenge minőségű szoftverek is.

Annak ellenére, hogy ezek a legnépszerűbb programok az általam vizsgált sokaságban, ezeknek a programoknak az átlagos értékelése közül is csak az RLB 60 eredménye egy olyan érték, amelyik egy átlagos értékelésnek kellene lennie, hiszen egyik szoftver sem tud tökéletes lenni. Az 5,3-as érték azt mutatja, hogy többségében meg vannak elégedve a felhasználók ezzel a programmal.

Kérdőívem 15. és 16. kérdésében a könyvelőprogramok egyes **funkcióinak minőségét** mértem fel. Az általam felsorolt 18 funkciót három válaszlehetőséggel lehetett értékelni: *felesleges*, *átalakításra szorul*, *teljesen jól működik*, illetve ennél a kérdéskörnél is megadtam egy egyéb, fel nem sorolt funkciókat értékelő lehetőséget is 16. kérdésként. Természetesen ezek a válaszok a válaszadók által használt programokra vonatkoznak, így a 81 kitöltő válaszait általánosságban kell értelmezni, azonban így elég szemléletesek.

29. ábra Könyvelőprogramok egyes funkcióinak értékelése
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Ahogy a 29. ábrán látszik, a válaszok nagy része azt jelzi, hogy a funkciók jól működnek (narancssárga szín domináns), azonban, ha a konkrét számadatokat figyeljük meg, akkor már ártértékelődik az első következtetés. Átlagosan a válaszadók 21%-a, kicsit több, mint ötöde úgy gondolja, hogy a programok által nyújtott funkciók **nem működnek megfelelően**. A

legnagyobb értéket az *egyéni kimutatások és egyenlegközlések* funkció mutatta, ott a kitöltők 40%-a szerint nem működik megfelelően a funkció. A legjobban működő programrész – 6%-os átalakításra szorul aránnyal (pirossal jelölve) – a *főkönyvi kivonat* végzett, ami úgy gondolom bizonyítja, hogy ez a funkció tökéletesen működik általánosságban véve a könyvelő programoknál.

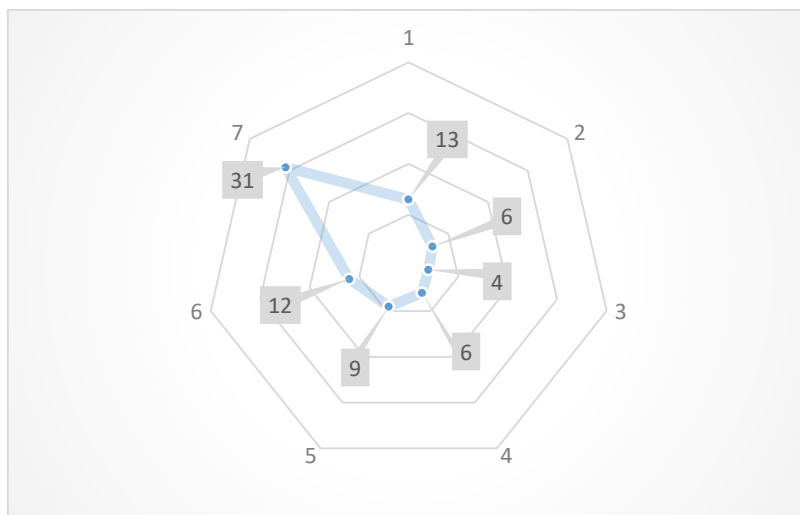
Nem ejtettem szót a harmadik válaszlehetőségről, a *felesleges* opcióról (az ábrán késsel jelölve). Előzetes várakozásaim szerinti eredmény született ennél a lehetőségnél, mert már többször hallottam szinte szállóigeként könyvelőktől, hogy: *Nincsen felesleges funkció, csak olyan, amire még nem volt szükség*. Mégis megadtam válaszlehetőségként a tiszta eredmények érdekében. Az eredmények azt mutatják, hogy a válaszadók átlagosan 5%-a ítélte meg a felsorolt programfunkciókat feleslegesnek. Kimagaslóan nagy értéket mutatott *Terv-tény listák* opció, azonban előfordult olyan funkció is, amit senki sem értékelt feleslegesnek. Ez az *Alaptételek könyvelése* volt, ami úgy gondolom egyáltalán nem meglepő, hiszen könyvelők értékelnek könyvelő programokat a kutatásomban. Végül, de nem utolsó sorban a kitöltők 4 további átalakításra szoruló funkciót soroltak fel a 16. kérdésben: *adóhatósági és könyvvizsgálói adatszolgáltatás, ÁFÁ-n kívüli egyéb bevallások, devizás tételek kezelése, illetve a beszámolóképzés*.

3.3.2. Egységesség

Dolgozatom egyik kardinális kérdésének tartom a kérdőív 17. kérdését, amelyben a kitöltőket arra kértem, hogy 7 fokozatú Likert-skálán értékeljék (ahol az 1 azt jelentette, hogy egyáltalán nem ért vele egyet és a 7 azt, hogy teljes mértékben egyetért vele), mennyire értenek egyet az általam meghatározott két, egységességgel kapcsolatos kérdésben.

Integrált program

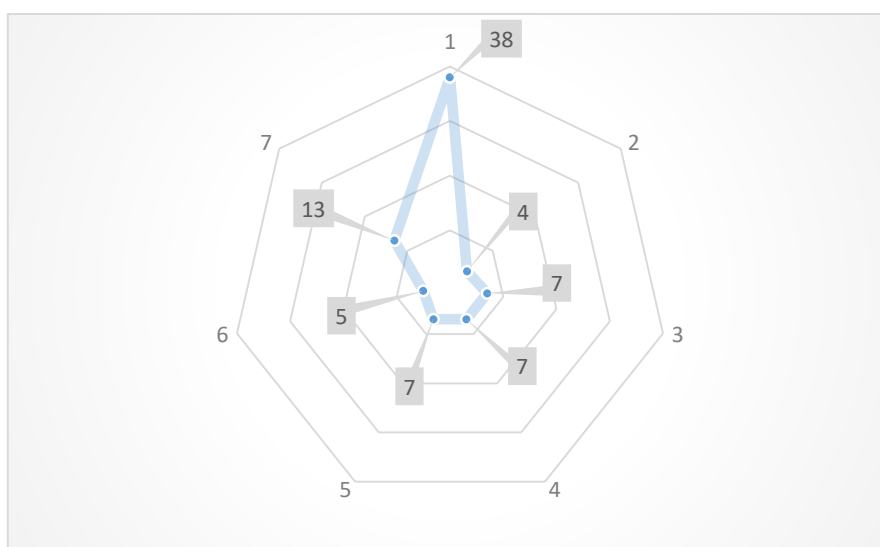
Az *első* ilyen kérdés arról szólt, hogy **egységes (integrált moduláris) könyvelő programot** használjanak (30. ábra), melynek lényege az lenne, hogy a szakembereknek nem kell különböző programokat megvásárolni, és szimultán használni, hanem létezne egy olyan nagyobb program, mely *minden szolgáltatást egy helyen* elérhetővé tesz számukra, könnyen és gördülékenyen. Ez a lehetőség véleményem szerint nagyban megkönnyítené és gyorsítaná mindennapi munkájukat, hiszen az adattárolás egy helyen történhetne, tehát nem kellene az adatokat több helyre is egyesével rögzíteni, amelyekre esetleg több helyen lenne szükség. Az adatok végső átlaga 4,9 lett, tehát *alapvetően érdekli a szakembereket egy ilyen megoldás*.

30. ábra Kitöltők által adott pontok 7 fokozatú Likert-skálán egy egyéges (integrált moduláris) könyvelőprogram létrehozásával és használatával kapcsolatban
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

Mindenki által használt program

A második, egységességgel kapcsolatos kérdésben azt szerettem volna megtudni, hogy a szakemberek mennyire értenek egyet azzal, hogy **egységes (mindenki által használt) programban** könyveljenek (31. ábra). Ezáltal véleményem szerint sokkal könnyebb lenne könyvelőváltáskor az adatok átvitele, illetve a jelenleg tanuló, jövőbeni könyvelők számára a tanulást is nagyban megkönnyítené. Hiszen így csak egyetlen programot kell megismerniük és sokkal hamarabb tudnának a könyvelő vállalkozások teljes értékű szakemberévé válni. Azonban számomra meglepő eredmény született, hiszen a válaszadók 47%-a 1-el értékelte a kérdést, azaz egyáltalán nem ért vele egyet. Az adatok végső átlaga pedig itt 3,1 lett.

31. ábra Kitöltők által adott pontok 7 fokozatú Likert-skálán egy egységes (mindenki által használt) könyvelőprogram használatáról
Forrás: primer kutatás alapján szerkesztve

3.3.3. Digitalizáció

Az utolsó kérdéskörömben a digitalizáció hatásait és megjelenési formáit igyekeztem felmérni a szakemberek mindennapjaiban a kérdőív utolsó 5 kérdése által.

Számviteli tevékenységek digitalizációja

Az *első* digitalizációhoz kapcsolódó kérdéskörben 14 **számviteli tevékenységet** soroltam fel (5. táblázat), illetve utána egy nyitott egyéb tevékenységeknek fenntartott kérdésben a korábban már többször használt Likert-skála értékein kellett megítélni a tevékenységeket az alapján, hogy milyen mértékben válthatók ki **digitalizációs megoldással**. Ezzel a kérdéssel azt kívántam felmérni, hogy melyek azok a feladatok, amik most még a mindennapi munkának a részei, azonban a szakemberek szerint ez már nem sokáig marad így. Kérdésemnek eredménye nem csak a könyvelők gondolatait határozza meg a számvitel jövőjével kapcsolatban, hanem a korábbi kérdésben már említett egységes (integrált moduláris) könyvelőprogram létrehozásánál, illetve a jelenlegi szoftverek fejlesztésénél is egy fontos információ lehet, hogy melyek azok a funkciók, melyek sokkal automatizáltabban is működhetnének.

Az értékek igazán eltérően alakultak majdnem mindegyik felsorolt tevékenység esetében. A legalacsonyabb átlaggal az *előző könyvelő által elkövetett hibák javítása* rendelkezik, ami véleményem szerint egyáltalán nem meglepő, hiszen ezeknek a hibáknak már csak a felfedezése is csak az ügyfél és az új könyvelő folyamatos kapcsolattartása során derülhet ki. A legmagasabb átlaggal pedig a *banki utalások* és az *adatszolgáltatás hatóságok, vállalatvezetőség felé* végzett. Fontos megemlíteni, hogy 4 további funkció is 5 fölötti átlaggal rendelkezik. Ez azt mutatja, hogy a munkafolyamatok nagy része megoldható lenne sokkal automatizáltabb megoldásokkal is.

Tevékenység megnevezése/Értékelés	1	2	3	4	5	6	7	átlag
számlák, bizonylatok rögzítése, ellenőrzése	3	7	8	10	16	13	24	5,0
adatszolgáltatás hatóságok, vállalatvezetősége felé	3	4	5	9	15	15	30	5,4
beszámolóképzés	11	8	4	11	20	14	13	4,4
bérszámfejtés	17	7	10	6	17	7	17	4,1
szabályzatok készítése a könyvvetéshez	11	8	9	9	15	12	17	4,4
főkönyvi nyilvántartás elkészítése	6	5	5	10	12	14	29	5,2
szerződések, teljesítésigazolások elkészítése	18	8	5	10	18	8	14	4,0
banki utalások	4	6	7	4	14	11	35	5,4
házipénztár kezelés	6	7	6	8	12	13	29	5,1
partnerekkel kapcsolattartás, új partnerrel szerződéskötés	20	19	5	9	12	6	10	3,4

előző könyvelő által elkövetett hibák javítása	39	10	8	6	10	3	5	2,6
lezárt üzleti év iratainak tárolása, őrzése	12	8	3	6	3	13	36	5,0
tanácsadás	40	13	6	6	7	5	4	2,5
bevallások készítése	7	8	9	7	10	15	25	4,9

5. táblázat Az egyes tevékenységek digitalizációval történő kiválthatóságáról adott Likert-skála alapján adott vélemények eloszlása és megoszlása

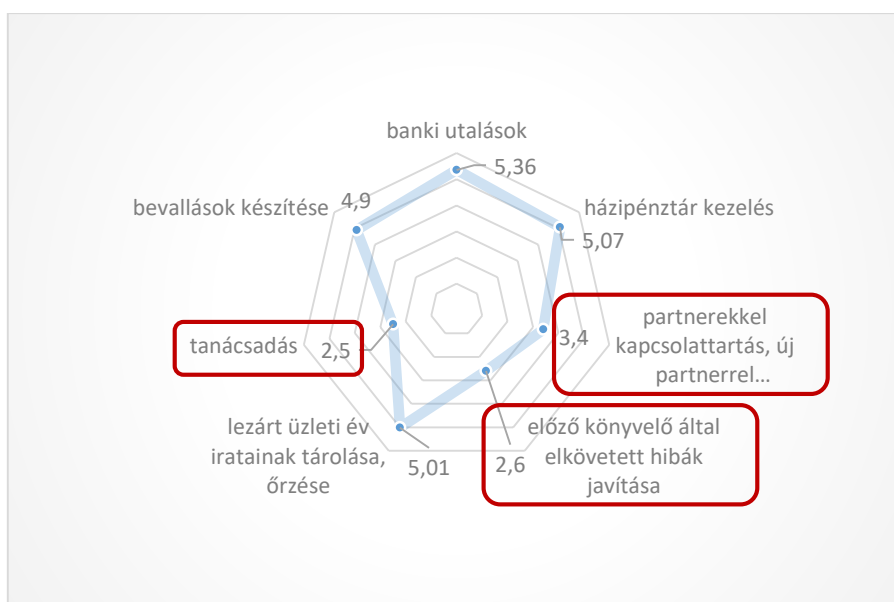
Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve

A táblázat bár rendkívül részletesen leírja a konkrét számadatokat, azonban úgy gondolom, hogy a Likert-skálás értékelés eredményeit a pókháló diagramok szemléltetik a legjobban, ezért a fenti tevékenységeket bemutatom ezeken a diagramokon keresztül is (31. és 32. ábra).

32. ábra Kitöltők véleménye Likert-skálán az egyes tevékenységek digitalizációval való kiválthatóságáról I.

Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve

33. ábra Kitöltők véleménye Likert-skála alapján az egyes tevékenységek digitalizációval való kiválthatóságáról II.

Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve

Ennél a kérdésnél is természetesen megadtam a lehetőséget, hogy általam nem felsorolt tevékenységet értékeljenek a kitöltők. További 8 tevékenységet említettek, melyek megnevezései és értékelései az alábbiak:

- **statisztikai adatszolgáltatás →7**
- **adóhivatali és könyvvizsgálói adatszolgáltatás →6**
- árutovábbító rendszerek →2
- vállalkozók segítése a digitalizáció kihívásaival kapcsolatban →1
- **munkaügyi anyagok digitalizációja →7**
- hatóságokkal való kapcsolattartás, ellenőrzések, epapír →1
- **döntés és felelősségvállalás →7**
- tárgyi eszközök →5

Új feladatkörök

Dolgozatom egyik fő célja bemutatni, hogy a digitalizáció hatására hogyan változik és változott már a könyvelő szakma. Ezért is kértem meg a kitöltőket, hogy írjanak le olyan **tevékenységeket** a 20. kérdés keretein belül, amelyek az **elmúlt 1-5 évben kerültek fel a szolgáltatási palettájukra**. A 81 kitöltésből 40 érdemi válasz érkezett. Voltak olyan tevékenységek, amit 3-5 válaszadó is megemlített, így ezek többeket érintenek, nem csak egy-egy speciális esetnek számítanak. Tehát az alábbi válaszok érkeztek (amennyiben többen is említették, a kitöltők száma zárójelben megjegyzésre kerül):

▪ Adótanácsadás (2)	▪ üzleti terv készítés
▪ szerződések készítése	▪ finanszírozási tanácsadás
▪ átalányadózás (3)	▪ fejlesztési projekt, pályázatok
▪ átállás a digitalizációra (3)	▪ pénzügyi menedzsmentje
▪ banki digitalizáció külső beavatkozás nélkül	▪ (energiatámogatás, bértámogatás) (5)
▪ valuta pénztár	▪ lekérdezés táblánként,
▪ végelszámolás (2)	▪ partnerenként, tevékenységi körönként
▪ bejövő számlák figyelése, keresése NAV 3.0 alapján	▪ HR
▪ NAV OSZ számla rögzítés (3)	▪ számlázás, adatrögzítés,
▪ elektronikus felületek kezelése pl.: cégkapu regisztráció	▪ egyeztetések, főkönyvi nyilvántartás elkészítése (2)

- bérszámfejtés
- GDPR, pénzmosási szabályzatok
- ellenőrzésekre digitális anyagok rendelkezésre bocsátása
- beszámoló készítés (költségvetési, államháztartási) (3)
- ÁFA bevallások, ÁFA analitika egyeztetés (2)

Rengeteg új feladatkört soroltak fel a kitöltők, mégis egy Csongrád-Csanád megyei 60 éves, nyugdíj mellett egyéni vállalkozóként dolgozó hölgyet idéznék, aki véleményem szerint tökéletesen megfogalmazta az egész kutatásomnak az eredeti koncepcióját, azokat a gondolatokat és felvetéseket, amiért belekezdtem a dolgozatom írásába:

„Teljesen megváltozott a könyvelővel szembeni elvárás. Számlák lejelentése, nincs annyi idő amennyi alatt fel lehetne sorolni. A könyvelő ma már jogász, adószakértő, pénzügyi tervező, adóhatóságot kiszolgáló, munkajogász, munkavédelmi szakember, környezetvédelmi szakember, már nem csak számviteli feladatköre van.” (idézet: kérdőív 31. számú kitöltője)

A felsorolt tevékenységeknél több formában is megemlítették, hogy a legnagyobb változások a folyamatosan bővülő digitalizált rendszerek által jelentek meg. Ilyen például az online számlázás: a NAV felületeire fel kell tölteni az adatokat -bár már vannak önadatszolgáltató programok is-, ezzel nagy mértékben megnövelve a munkaidőt, mert számos vállalkozás még nem hajlandó/vagy nem képes áttérni az online számlázó programok használatára. Sőt, maga a számlázás folyamata is egyre inkább a könyvelő feladatává válik annak ellenére, hogy rendkívül felhasználóbarát, egyszerű felépítésű programokat használhatnak a vállalkozók.

Emellett a tanácsadások mértéke is nagyban nőtt, már csak a közelmúltban bevezetett KATA jogszabályi változtatásai miatt is. A vállalkozók hirtelen nem tudták, hogy mit csináljanak és a könyvelőktől kértek tanácsot, hogy milyen társasági és adózási formára váltsanak, vagy esetleg szüntessék meg teljesen a vállalkozásukat. Így növekedett az ügyfelekkel a kapcsolattartással töltött idő is. Ez a jelenség egy másik fontos változást hozott magával.

Eddig a KATA-s vállalkozók számlázhattak másik vállalkozásnak, vagy egyéb szervezetnek, azonban ez 2022. szeptember 1. óta nem lehetséges (kiv. taxis). Az érintett vállalkozók másik adózási formát választottak, és a leggyakoribb új forma az átalányadózás lett az egyéni vállalkozók esetében. Ennek lényege, hogy a vállalkozók így már számlázhatnak bárkinek, viszont az adóköteles jövedelmük után meg kell fizetniük a 15% SZJA-t, a 18,5 % TBJ-t, a 13% SZOCHO-t, továbbá kell fizetni iparűzési adót, kamarai hozzájárulást természetesen az

adókedvezményeket figyelembe véve. Tehát ennyi bevallás és adószámolás mellett a vállalkozóknak hirtelen könyvelőre lett szükségük, így a szakemberek ügyfeleinek száma ugrásszerűen nőtt.

Könyvelő vagy ügyfél feladata?

Az *utolsó előtti kérdésben* a könyvelők jövőről alkotott véleményét kívántam felmérni, azáltal, hogy le kellett írniuk, véleményük szerint **milyen feladatkörök jelennek esetleg meg majd a jövőben** a szakemberek tevékenységi palettáján. Kevesebb válasz érkezett végül, mint az előző kérdésnél, azonban itt nagy egyetértéseket figyelhettem meg (ebben az esetben is, amennyiben többször említették a feladatkört, az zárójelben megjegyzésre kerül):

- adótervezés, tanácsadás és optimalizálás (5),
- több tanácsadás és elemzés (5),
- teljes együttműködés a vállalkozás vezetőjével (adatszolgáltatás, gyakoribb kapcsolattartás) (6),
- kevesebb adatrögzítés,
- pályázatokhoz, hitelekhez segítségnyújtás,
- kontrolling,
- ellenőrzési feladatok, adatgyűjtés és feldolgozás digitálisan (2),
- hatósággal való kapcsolattartás.

Amint azt az előbb említettem, itt nagy egyetértés fedezhető fel a kitöltők között. Legtöbb válasz a tanácsadás kategóriára vonatkozott, és azon belül is az adótanácsadás feladatköre fog tovább növekedni a válaszadók szerint. Emellett többen is említették az együttműködést a vállalkozás vezetésével. A szakemberek szerint ez a tevékenység túlzott méreteket fog ölteni, és már ölt jelenleg is. A vállalkozók minden egyes döntés meghozatalakor a könyvelőhöz fordulnak, legyen annak bármilyen kevés köze a valódi könyveléshez. Ez nagyban megnehezíti a szakemberek munkáját, hiszen ha folyamatosan telefonon, illetve emailen keresztül az ügyfelekkel kell a kapcsolatot tartaniuk, akkor érdemi munkát nem tudnak ezzel párhuzamosan végezni annak ellenére, hogy a felmérésből kiderült, hogy a könyvelők feladatköre nem hogy csökkent volna, hanem növekedett is.

Két kitöltőt idéznék ennél a kérdésnél, akik úgy gondolom jól összefoglalták néhány mondatban az egész kérdésnek az eredményét:

„A könyvelők feladata már részletesen behatárolt. Egyre több feladatot szeretnének a könyvelőkkel elvégeztetni, mind ügyfél, mind hatósági szinten. A jövőben ezt már fokozni nem lehet, már most sok könyvelő hagyja el a pályát, mert belefárad az adminisztráció csökkentésének nevezett újításokba, ami mindig plusz terhet ró rá a könyvelőkre.” (idézet: kérdőív 34. számú kitöltője)

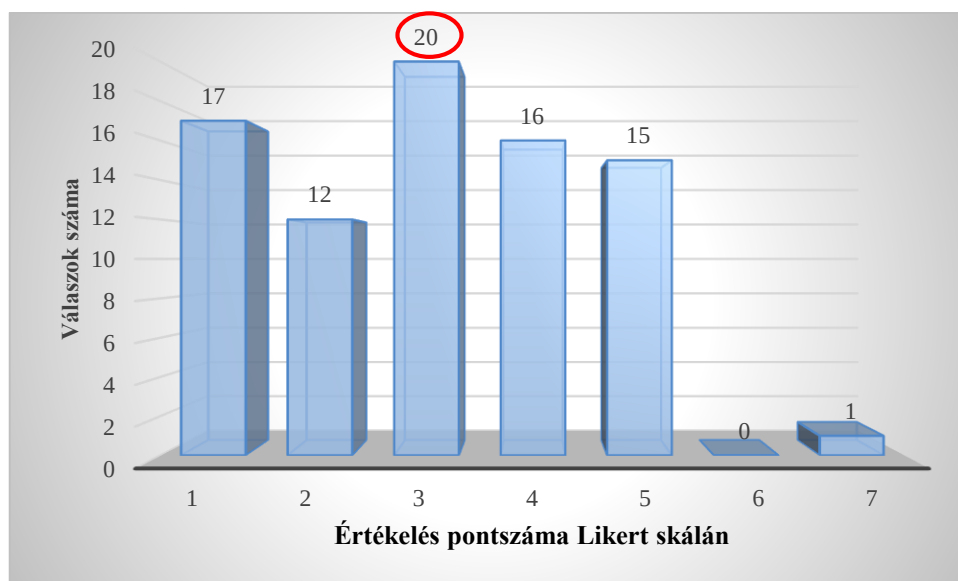
„A vállalkozók számviteli és adózási ismeretek nélkül vakon repülnek, a könyvelő csak sepreget utánuk. Ezt megelőzendő, a vállalkozás indításakor kiképezni a vállalkozót a ráháruló adózási és számviteli feladatokra.” (idézet: kérdőív 48. számú kitöltője)

Úgy gondolom ez a két idézet önmagáért beszél. Több kitöltő is leírta, hogy szinte már nem is könyvelés, amit nap mint nap el kell végezniük, hanem részben a vállalkozások vezetése. Azonban ez nem tud sokáig így működni főleg nem a már a korábban meghatározott átlagosan 31 ügyfél/könyvelő mennyiség mellett.

Kelless-e még könyvelő?

Kérdőívem *utolsó kérdésében* ismét a Likert-skálát segítségül hívva mértem fel, hogy a válaszadók szerint **milyen mértékben lesznek kiválthatóak a könyvelők** és a munkájuk (34.ábra). A sok borús hangvételű internetes cikk ellenére a szakma bizakodó. Emellett úgy gondolom a kutatásom eredményei is ezt bizonyítják, hiszen a számítógép sosem fog tudni elrejtett, egyébként jónak tűnő adatok között hibákat találni, a vállalkozókkal napi szinten kapcsolatot tartani, tanácsot adni, vagy akár HR feladatokat ellátni.

Azonban a lényeges információk a konkrét szám adatok. A válaszok **átlaga 3,1** lett, leggyakoribb válasz (módusz) pedig a 3-as szám.

34. ábra Kitöltők véleménye Likert-skála alapján a könyvelők digitalizáció általi kiválthatóságáról
 Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve

3.4. Összefüggésvizsgálatok

A dolgozatom absztraktjában már említésre került, hogy kutatásom során összefüggésvizsgálatot is folytatok. A korrelációanalízist 5 kérdés és összesen 9 rész kérdés eredményein folytattam le, ezeknek az eredményei egy táblázatban foglaltam össze (6. táblázat).

Vizsgálataimmal annak a kimutatására törekedtem, hogy milyen **befolyással voltak-e** egyes, a *válaszadókra jellemző paraméterek* arra (életkor, a szakmában eltöltött idő, illetve az ügyfélkör nagyságrendje), hogy milyen mértékben támogatják az *egységesség megvalósulását*, a *könyvelők* digitalizáció révén történő *kiváltását* (integrált moduláris program, ugyanazon programhasználat), továbbá a digitalizációval legkevésbé támogatott (3,5 alatti átlagos Likert érték) számviteli szolgáltatások között (3 szolgáltatás). Ez utóbbi választást az indokolta, hogy a felsorolt számviteli szolgáltatások közül három olyan volt, melynek digitalizációval történő kiválthatóságát inkább nem tekintették megvalósíthatónak (3,5 alatti), a többi digitalizációját alapvetően relevánsnak ítélték (3,5 felett közepes értékelés).

Korrelációanalízis eredményei	Alapadatok			Egységesség		Könyvelők digitalizáció általi kiválthatósága	Digitalizációval nem támogatott számveteli szolgáltatások		
	életkor	munkaévek száma	ügyfelek száma	integrált moduláris program	ugyanazon programhasználat		partnerekkel kapcsolattartás szerződéskötés	előző könyvelő által elkövetett hibák javítása	tanácsadás
életkor	1	0,84	0,22	-0,21	-0,11	0,08	-0,05	0,03	-0,07
munkaévek száma		1	0,07	-0,15	-0,07	-0,02	0,00	0,06	0,03
ügyfelek száma			1	-0,13	-0,12	-0,22	-0,15	-0,12	-0,13
integrált moduláris program				1	0,40	0,12	-0,02	0,13	0,15
ugyanazon programhasználat					1	0,22	0,22	0,22	0,40
könyvelők digitalizáció általi kiválthatósága						1	0,26	0,38	0,32
partnerekkel kapcsolattartás							1	0,64	0,58
előző könyvelő által elkövetett hibák javítása								1	0,72
tanácsadás									1

6. táblázat Korrelációvizsgálatok eredményei
Forrás: Empirikus kutatás eredménye

A korrelációvizsgálat eredményeit a következő szempontok alapján értékeltem:

- 0-0,40 → gyenge
- 0,41-0,70 → közepes
- 0,71-0,90 → szoros
- 0,91- → nagyon szoros kapcsolat.

A kalkulációim során **nem találtam statisztikailag is kimutatható kapcsolatot sem** az életkor, sem a szakmai tapasztalat/idő, sem az ügyfélkör terjedelme, valamint az egységesség, a könyvelő teljes kiváltása és a digitalizációval nem támogatott szolgáltatásokra adott értékelések között.

Tovább elemezve a vizsgálatba bevont ismérveket, az egymással való korrelációjukat is kiszámítottam, így **közepes, illetve szoros összefüggést is** tártam fel.

Közepes kapcsolatot állapítottam meg:

- 1) Az integrált moduláris programhasználat és az ugyanazon program használatára adott válaszok között ($R=0,40$).

Következtetés: azok, akik az integrált programot jobban szorgalmazták, azok jobban lennének hajlandóak ugyanazon program használatára is.

- 2) Az ugyanazon program használatának támogatása és a tanácsadás digitalizációval való kiválthatóságának értékelése között ($R=0,40$).

Következtetés: azok, akik az ugyanazon program használatát támogatták, azok a tanácsadás digitalizációjának kiváltását is valamivel jobban elképzelhetőnek tartják.

- 3) Az előző könyvelő által elkövetett hibák javításának és a partnerekkel való kapcsolattartás digitalizációval való kiválthatóságának értékelése között ($R=0,64$).

Következtetés: azok, akik kevésbé tartották elképzelhetőnek az előző könyvelő által elkövetett hibák javításának kiváltását, azok a partnerekkel való kapcsolattartást is kevésbé gondolták helyettesíteni digitalizációval.

- 4) A tanácsadás és a partnerekkel való kapcsolattartás digitalizációval való kiválthatóságának értékelése között ($R=0,58$).

Következtetés: azok, akik kevésbé tartották elképzelhetőnek a tanácsadást digitalizációval kiváltani, azok a partnerekkel való kapcsolattartásról is ezt gondolták.

Szoros kapcsolatot állapítottam meg:

- 1) Az életkor és a szakmában eltöltött évek száma között ($R=0,84$).

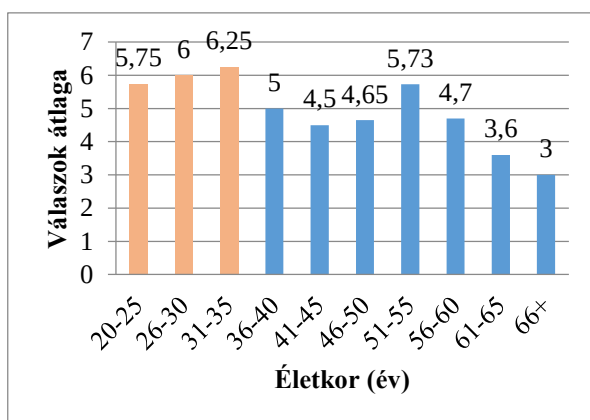
Következtetés: minél idősebb volt a kitöltő, annál több időt töltött a szakmában, tehát a válaszadók többsége lojális a szakma iránt.

- 2) Az egyes tevékenységek digitalizációval kiválthatósága kérdésből a tanácsadás és az előző könyvelő által elkövetett hibák kijavítása szempontok értékelése között ($R=0,72$).

Következtetés: minél magasabb értéket jelöltek a kitöltők a tanácsadás alpontnál, annál nagyobb értéket jelöltek az előző könyvelő elkövetett hibák kijavítása alpontra is

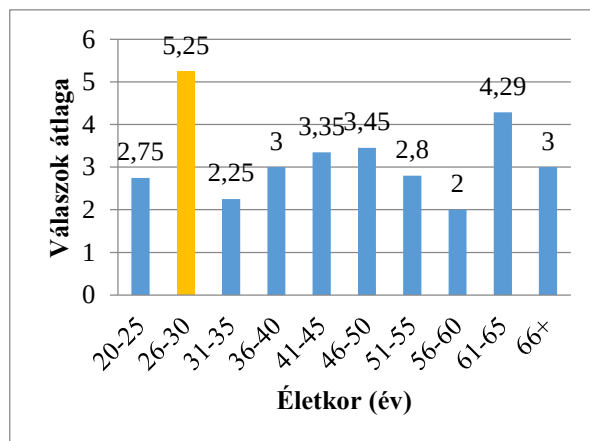
Megfigyelhető, hogy az egyes tevékenységek digitalizációval kiválthatósága kérdésnél mind a három általam vizsgált alpont egymással való korrelációja legalább közepes kapcsolatot eredményezett, tehát általánosságban ennél a három alpontnál megegyeznek a vélemények.

Bár a korrelációs vizsgálat nem mutatott statisztikailag kimutatható kapcsolatokat az életkor vonatkozásában, ettől függetlenül az egységesség kérdésével összefüggésben korcsoportonként meghatároztam az adott pontok átlagértékét az eredmény árnyalása érdekében. Az átlagok nem mutatnak nagy szórást az integrált (moduláris) program alkalmazásával kapcsolatban, ugyanakkor az látható, hogy leginkább a fiatalabb korosztály értett egyet a program bevezetésével és az idősebb korosztály pedig kevésbé, vagyis az életkori különbségek valamelyest megjelenhetnek az újdonságokra való reagáláskor (35. ábra).

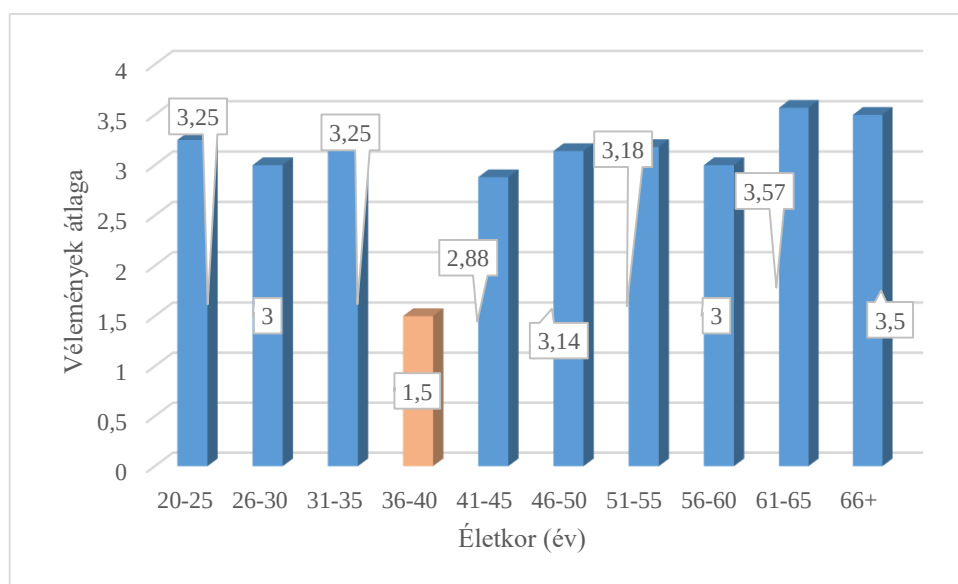
35. ábra Kitöltők véleményének korcsoportok szerinti megoszlása az egységes (integrált moduláris) könyvelőprogramról
Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve

Az azonos könyvelőprogram használatának támogatásával kapcsolatosan korcsoportoként nagyobb szóródás látszik, ezt leginkább a 26-30 év közötti korosztály tartja elképzelhetőnek (36. ábra).

36. ábra Kitöltők véleményének korcsoportok szerinti megoszlása az egységes (mindenki által használt) könyvelőprogramról
Forrás: empirikus kutatás alapján szerkesztve

Valamennyi korcsoportról elmondható, hogy nem hisznek abban, hogy a könyvelő teljes mértékben kiváltható lenne digitalizációval, közülük a 36-40 év közöttiek szerint lenne ez a legkevésbé megvalósítható (37. ábra).

37. ábra A könyvelő digitalizációval történő teljes kiváltásának megítélése korcsoportok szerinti eloszlásban
Forrás: empirikus kutatás alapján

4. Összegzés, következtetések, javaslatok

A digitalizáció és a közelmúltban bevezetett KATA-törvény módosítása, a covid-járvány és az energiaválság okozta gazdasági válságok az utóbbi években nagymértékben megváltoztatták számos szakma hétköznapijait. Ez alól nem volt kivétel a számvitel és azon belül a könyvelés sem. Ennek következtében a szakma átalakul, a szakemberek által a mindennapi munka során használt számítógépes programok száma nő, illetve kihatással van az elvégzendő feladatok mennyiségére és milyenségére is ez a jelenség.

Kutatásom célja volt a számviteli szakma jelenlegi helyzetének és jövőjének feltárása, kimondottan a könyvelők helyzetének elemzése, a digitalizáció térhódításának felmérése, illetve jelenleg a piacon elérhető könyvelő programok által nyújtott szolgáltatások bemutatása, értékelése a szakmában tevékenységet folytató szakemberek objektív véleményére is alapozva.

Ennek érdekében az **első fejezetben**, az elméleti kidolgozás során megalapoztam empirikus kutatásomat. A *szakirodalom* segítségével végighaladtam a számvitel történetének idővonalán. Bemutattam, hogy hogyan alakult ki a mai számlázás és annak rendszere. *Meghatároztam* a könyvelés, mint szakma fogalmát, röviden kifejtettem, mit is tartalmaznak az egyszerű és az összetett gazdasági események. *Leírtam*, ki is a könyvelő, mint szakember, mi a feladata, mitől lesz jó könyvelő valaki, továbbá *bemutattam* három könyvelőprogramot: az SAP ERP vállalatirányító szoftvert, az RLB 60 programot és az Organ-P rendszert.

A **második fejezetben** a piackutatást végeztem. Ebben a részben a 6920-as TEÁOR szám alapján végeztem felmérésemet, majd a **magyar piac** részletes elemzése során az Opten online cégtár segítségével feltérképeztem a Magyarországon található 31 711 számviteli vállalkozást megyénkénti elhelyezkedés, társasági forma és az alapítás időpontja alapján. Emellett felmértem, hogy ma hazánkban egy számviteli vállalkozásra 62 nem számviteli vállalkozás jut, tehát a 6920-as TEÁOR szám mindössze a magyar vállalkozások piacának 2%-át jelenti.

Piackutatásom nem lehetett teljes **nemzetközi kitekintés** nélkül, ezért az IBIS 2022-es Európai Unióról (Egyesült Királyságot is beleértve) szóló jelentését felhasználva mutattam be, hogy az iparág számos szolgáltatást foglal magában, mint a számviteli, könyvvizsgálói, könyvelési tevékenységek és az adótanácsadás, illetve azt, hogy milyen az iparág helyzete. Itt feltártam, hogy 613 604 db számviteli vállalkozás található jelenleg az EU területén, melyből mindössze 5% magyar, emellett, hogy ez adat közel másfél millió szakembert jelent, illetve azt, hogy a piac pontos mérete 146 milliárd euró, végül pedig felkutattam az 5 piacvezető vállalatot is.

Primer kutatásomat kérdőív keretén belül folytattam, ahol a szakmában dolgozó kitöltőkkel kapcsolatos alapadatokat mértem fel, majd a kutatási cél tartalmának megfelelő szakmaspecifikus kérdésekben kértem ki véleményüket.

Összességében kutatásomat eredményesnek tekintem, mert az előzetes elvárások mindegyikét teljesítettem. A továbbiakban a **kutatási kérdéseimet** válaszolom meg az empirikus kutatásom eredményei alapján. Fontos megjegyezni, hogy megállapításaim a vizsgált mintára értendők, ugyanakkor következtetések levonására alkalmasak.

1. kutatási kérdés: A számviteli szakemberek munkaköre milyen mértékben alakult át az elmúlt időszakban és melyek a további előrejelzések?

A számviteli szakemberek munkaköre az utóbbi években jelentősen változott. A **tevékenységek száma nagyban nőtt** a gazdasági helyzet változásai miatt, és a válaszadók előrejelzése alapján a **folyamat folytatódni fog**.

Indoklás: kérdőíves kutatásom eredményeként a válaszadók számos olyan tevékenységet neveztek meg, amely az elmúlt 1-5 évben került fel szolgáltatás palettájukra, illetve megneveztek 8 további tevékenységet is, amely szerintük nemsokára el kell végezniük rendszeresen:

- adótervezés, tanácsadás és optimalizálás,
- több tanácsadás és elemzés,
- teljes együttműködés a vállalkozás vezetőjével (adatszolgáltatás, gyakoribb kapcsolattartás),
- kevesebb adatrögzítés,
- pályázatokhoz, hitelekhez segítségnyújtás,
- kontrolling,
- ellenőrzési feladatok, adatgyűjtés és feldolgozás digitálisan,
- hatósággal való kapcsolattartás.

2. kutatási kérdés: Melyek azok a funkciók, amelyek az egyes könyvelő programokban feleslegesek vagy átalakításra szorulnak?

A könyvelőprogramok funkcióinak átlagosan több, mint **az ötöde átalakításra szorul**, ez leginkább az *Egyéni kimutatások és egyenlegközlések* funkcióra igaz. Azonban emellett még fontos megemlíteni a *Felszólítások, levelek küldése, fogadása*, illetve a *Mérleg és annak kiegészítő dokumentumainak készítése* funkciókat is. A kitöltők kimagaslóan **feleslegesnek** ítélték a *Terv-tény listák* funkciót, azonban előfordult olyan is, mely egyáltalán nem kapott ilyen értékelést, ez az *Alaptételek könyvelése* volt. A két kimagasló eredménytől eltekintve a szakemberek nem értékelték releváns arányban feleslegesnek más funkciókat.

Indoklás: a kérdőívet kitöltők ötöde, 21%-a értékelte úgy a funkciókat, hogy átalakításra szorulnak, és a válaszadók átlagosan 5%-a értékelte feleslegesnek a felsorolt funkciókat.

3. kutatási kérdés: A számviteli szakemberek mennyiben támogatják az egységesség megvalósulását a munkájuk során?

A szakembereket alapvetően érdekli egy integrált moduláris, tehát minden szükséges szolgáltatást tartalmazó könyvelőprogram létrehozása. Ez a program a következőket tartalmazná: *kettős könyvvitel, naplófőkönyv, házipénztár, pénztárfőkönyv, számlázás, bérszámfejtés*.

Azonban egy egységes, azaz mindenki által egyaránt használt könyvelőprogram lehetőségével már sokkal kevésbé értettek egyet a válaszadók.

Indoklás: kérdőívem elemzése során megállapítottam, hogy a kitöltők véleménye a 7 fokozatú Likert-skála alapján az integrált moduláris program használatának egyetértéséről átlagosan 4,88, a mindenki által használt programról pedig átlagosan 3,1 lett.

4. kutatási kérdés: Az egyes számviteli tevékenységek milyen mértékben válthatók ki digitalizációs megoldásokkal?

A válaszadók véleménye megoszló lett az egyes felsorolt számviteli tevékenységek digitalizációval való kiváltását illetően. 6 tevékenységet ítélek meg kiválthatónak: *számlák, bizonylatok rögzítése, ellenőrzése; adatszolgáltatás hatóságok, vállalat vezetősége felé; főkönyvi nyilvántartás elkészítése; banki utalások; házipénztár kezelés; lezárt üzleti év iratainak tárolása, őrzése*. Azonban 3 tevékenység kivételével (*partnerekkel kapcsolattartás, új partnerrel szerződéskötés; előző könyvelő által elkövetett hibák javítása; tanácsadás*) azt az általános véleményt állapíthatom meg, hogy a szakemberek nem gondolják, hogy bármilyen

tevékenység is teljes mértékben kiváltható lesz digitalizációs megoldásokkal, azt viszont elismerik, hogy a folyamatok nagy mértékben automatizálva lesznek.

Nem csak az egyes funkciók digitalizációval való kiválthatósága egy fontos kérdés, hanem az is, hogy maguk a szakemberek mennyire helyettesíthetők. A válaszadók értékelése átlagosan 3,1 lett, ami egy alacsony érték, tehát a szakemberek nem gondolják úgy, hogy a könyvelők bármilyen szinten kiválthatók lennének.

Indoklás: a felsorolt 14 számviteli tevékenység kitöltők általi 7 fokozatú Likert-skálán történő értékelése által megállapíthattam, hogy az összes tevékenységre vonatkozó átlag 4,38 lett, legmagasabb érték 5,36, legkisebb pedig 2,5 volt.

5. kutatási kérdés: Milyen összefüggések mutathatók ki a számviteli szakemberek egyes karakterisztikus jellemzői és a digitalizációra vonatkozó igény között?

Vizsgálataimmal annak a kimutatására törekedtem, hogy milyen **befolyással voltak-e** egyes, a *válaszadókra jellemző paraméterek* arra, hogy milyen mértékben támogatják az *egységesség megvalósulását*, a *könyvelők* digitalizáció révén történő *kiváltását*, továbbá a digitalizációval legkevésbé támogatott (3,5 alatti átlagos Likert érték) számviteli szolgáltatások között.

A kalkulációim során **nem találtam statisztikailag is kimutatható kapcsolatot sem** az életkor, sem a szakmai tapasztalat/idő, sem az ügyfélkör terjedelme, valamint az egységesség, a könyvelő teljes kiváltása és a digitalizációval nem támogatott szolgáltatásokra adott értékelések között. A vizsgálatba bevont paraméterek közötti **további korrelációs számításokkal kimutattam**, hogy

- minél idősebb volt a kitöltő, annál több időt töltött a szakmában, tehát a válaszadók többsége lojális a szakma iránt (szoros kapcsolat),
- minél magasabb értéket jelöltek a kitöltők a tanácsadás alpontnál, annál nagyobb értéket jelöltek az előző könyvelő elkövetett hibák kijavítása alpontra is (szoros kapcsolat),
- azok, akik az integrált programot jobban szorgalmazták, azok jobban lennének hajlandóak ugyanazon program használatára is (közepes kapcsolat),
- azok, akik az ugyanazon program használatát támogatták, azok a tanácsadás digitalizációjának kiváltását is valamivel jobban elképzelhetőnek tartják (közepes kapcsolat),

- azok, akik kevésbé tartották elképzelhetőnek az előző könyvelő által elkövetett hibák javításának kiváltását, azok a partnerekkel való kapcsolattartást is kevésbé gondolták helyettesíteni digitalizációval (közepes kapcsolat),
- azok, akik kevésbé tartották elképzelhetőnek a tanácsadást digitalizációval kiváltani, azok a partnerekkel való kapcsolattartásról is ezt gondolták (közepes kapcsolat).

Jövőképként a korábban már említetteket fogalmazhatom meg kutatásaim alapján. A számviteli szakma további változásokon fog keresztül menni, a szakemberek feladatköre valószínűleg tovább fog nőni. Azonban a jövőben létre kell jönnie egy olyan könyvelőprogramnak, mely ténylegesen megkönnyíti a könyvelők munkáját és életét, mert a kutatásom eredménye is mutatja, hogy szükség van rá. Tehát javaslatként azt fogalmaztam meg, hogy *egy egységes (integrált) könyvelőprogramot kell létrehozni*, a szakemberek közreműködésével, azonban emellett elengedhetetlen, hogy a vállalkozás tulajdonosai is képezzék magukat a számvitel területén. A digitalizációs megoldások fő célja, hogy a szakemberek mindennapjait megkönnyítsék, azonban a sok jó ötlettel rendelkező fejlesztők inkább káoszt teremtettek az összhang helyett. Ugyanakkor kutatásomból kiderült, hogy azonos könyvelőprogram használata nem lenne releváns, legalábbis egyelőre. Ennek oka véleményem szerint, hogy a piaci verseny ezt nem teszi lehetővé. A könyvelő programok kínálata széles, különböző árazásúak, és mögöttük anyagi érdekeltség húzódik meg.

Empirikus kutatásom azt is bizonyítja, hogy *teljeskörűen a számviteli tevékenység az emberi tényező nélkül nem működik*. Bizonyos szolgáltatások pl. tanácsadás, kapcsolattartás, hibák javítása közreműködő szakember nélkül nem megoldható jelenleg. A kérdőívet kitöltők nagy hányada a 41-55 éves korcsoportba tartozott, amely utalhat arra is, hogy a szakmának utánpótlásra lehet szüksége. A fiatalabb generáció képviseli a jövőt, és ha a pályakezdők, fiatalok nem hisznek a szakmában, akkor egyértelműen nem is lehet jövője annak.

A 41-től 55 éves korig terjedő intervallumban található meg a kérdőív kitöltőinek legnagyobb része, 61%-a. Az eredmény elég jól szemlélteti, hogy

Miután felmértem a felesleges és átalakításra kerülő számviteli funkciókat, *javaslatot tudok tenni a fejlesztőknek* is. A felmérésemben átalakításra jelölt funkciókat a fejlesztőknek a számviteli szakemberekkel együttműködésben ajánlom felülvizsgálni és korrigálni.

Dolgozatom összefoglalásaként azt állapíthatom meg, hogy a könyvelő szakma nem is mehetett volna keresztül több változáson, mint amin már átesett, illetve azon kívül, ami még rá vár. A könyvelők ügyfeleinek száma lineárisan növekszik, a vállalkozók egyre kevesebb számviteli

tudással rendelkeznek, csak a feltétlenül szükségessel, de gyakran már sajnos annyival sem. A szakemberek átlagéletkora elég magas, több fiatalra lenne szükség a könyvelőirodákban ahelyett, hogy a pályakezdők a multinacionális vállalatok csábító ajánlatait fogadnák el.

A digitalizációs megoldások igyekeznek megkönnyíteni a szakemberek számára az egyre csak halmozódó feladatok ellátását, azonban nagy részük még gyermekcipőben jár és több gondot okoznak, mint amennyit megoldanak. A helyzet nem kilátástalan, viszont kétségtelenül borús.

Szükség van a vállalkozók számviteli képzésére, a digitalizációs megoldások rendszerezésére, javítására és még néhány lelkes könyvelőre, akik a szakmájuk iránti szenvedéllyel és elkötelezettséggel végzik a munkájukat.

A bevezetőben említett online platformokon megjelent és megjelenő cikkek borús hangvételi kijelentéseivel ellentétben, miszerint a könyvelő szakma történelmi mélypontra jutott, illetve, hogy nemsokára a számítógépek teljesen átveszik a szakemberek helyét, a szakmának közel sem ez a véleménye, úgy gondolom kutatásom is ezt bizonyítja, hiszen nem, hogy csökkenne a könyvelők feladatköre, hanem még folyamatosan növekszik is.

Irodalomjegyzék

Szakkönyvek

- Sztanó Imre, 2019: A számvitel alapjai, Perfekt Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-394-865-1
- Kardos Péter-dr. Szakács Imre-Tóth Mihály, 2022: A számvitel nagy kézikönyve, Wolters Kluwer Hungary kiadó, Budapest, ISBN 978 963 594 034 9
- Reizingerné Ducsa Anita, dr. Vörös Miklós, 2005: Számvitel I.-Könyvviteli alapismeretek, Perfekt Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-394-752-4
- José A. Hernández – Jim Keogh – Franklin F. Martinez, 2007.: SAP/R3 kézikönyv, Panem Könyvkiadó, Budapest, ISBN 978 9 635454 69 3
- Erik – Ormos Mihály – Veress Attila, 2005: Bevezetés a számvitel rendszerébe – Szemlélet és módszertan, Akadémia Kiadó, Budapest, ISBN 963_05_8215_5
- Dr. Ormos Mihály, 2018: Számvitel, Akadémia Kiadó, Budapest, ISBN 978 963 05 9927 6
- Laáb Ágnes, 2016: Számviteli ismeretek-érthetően, szórakoztatóan, Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-295-587-2

Jogszabályok

- 2000. évi C. törvény a számvitelről

Egyéb források

- Billingo Blog, 2017: A számlázás története az ókortól napjainkig, letöltés ideje: 2022. 10. 09., letöltés helye: <https://www.bilingo.hu/blog/olvas/szamlazas-tortenete>
- Kezdokonyvelo.hu, 2022: A könyvelés alapjai-egyszerűen, érthetően, letöltés ideje: 2022. 10. 10., letöltés helye: <https://kezdokonyvelo.hu/a-konyveles-alapjai-egyszeruen-erthetoen/>
- SAP, 2022: S/4HANA Cloud ERP szoftver, letöltés ideje: 2022. 10. 17., letöltés helye: <https://www.sap.com/hungary/products/erp/s4hana/features.html>
- Dr. Sallai Csilla, 2018: Milyen legyen a jó könyvelő?, letöltés ideje: 2022. 10. 17., letöltés helye: <https://5percado.hu/milyen-legyen-jo-konyvelo/>

- IBIS WORLD, 2022.: Accounting & Auditing in the EU - Market Research Report, letöltés ideje: 2022. 10. 29., letöltés helye: <https://www.ibisworld.com/eu/industry/accounting-auditing/3880/>
- PWC, 2022: Building trust in society and solving important problems, letöltés ideje: 2022.10.29., letöltés helye: <https://www.pwc.com/gx/en/about.html>
- Deloitte, 2022: About us, letöltés ideje: 2022.10.29., letöltés helye: <https://www2.deloitte.com/hu/en/pages/about-deloitte/articles/about-deloitte.html>
- EZ, 2022: Irodáink, letöltés ideje: 2022.10.29., letöltés helye: https://www.ey.com/hu_hu/locations
- KPMG, 2022: Who we are, letöltés ideje: 2022.10.29., letöltés helye: <https://home.kpmg/xx/en/home/about/who-we-are.html>
- BDO, 2022: About, letöltés ideje: 2022.10.29., letöltés helye: <https://www.bdo.global/en-gb/about>
- John. R. Alexander, 2002: History of Accounting, Net Gain, letöltés ideje: 2022.10.15., letöltés helye: <https://www.uctoonline.sk/home/images/history%20of%20accounting.pdf>
- RLB-60 Bt. ügyviteli szoftverek, 2022: demo, letöltés ideje: 2022.10.25. letöltés helye: <https://www.rlb.hu/demo.php>